

**UCHWAŁA NR XXI/161/2020
RADY GMINY W FAŁKOWIE**

z dnia 30 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Fałków na lata 2021-2026”.

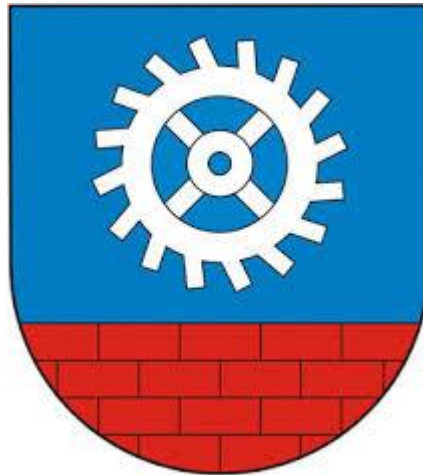
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się dokument „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Fałków” w brzmieniu zgodnym z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Fałków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Piotr Gonerka
Przewodniczący Rady Gminy

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH GMINY FAŁKÓW NA
LATA 2021- 2026

FAŁKÓW, PAŹDZIERNIK 2020 R.

**Gminna strategia rozwiązywania
problemów społecznych Gminy Fałków na
lata 2021- 2026**

WSTĘP

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Fałków na lata 2021-2026 jest dokumentem, który na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) pełni zasadniczą rolę wśród planów strategicznych przygotowywanych w obszarze polityki społecznej. Pozwala na racjonalizację tej polityki, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych.

Dokument stanowi podstawę do realizacji zadań Gminy Fałków, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a także mają doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana przez zespół Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Fałkowie przy wsparciu ekspertów zewnętrznych. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. w pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, mieszkańcy gminy oraz eksperci zewnętrzni.

Dokument ma charakter kilkuletni. Został przygotowany na lata 2021- 2026. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

W pracach nad Strategią podstawowym problemem jest zdefiniowanie pojęcia „rozwiązywanie problemów społecznych”. Wielu profesjonalistów i praktyków wskazuje na istotny udział w rozwiązywaniu problemów samych osób dotkniętych dysfunkcją i poprzez wzmacnianie kompetencji tych osób uświadamianie podmiotowości w wychodzeniu z problemu. Istotne jest zorganizowanie profesjonalnej pomocy nakierowaną na udzielanie wsparcia dla osób chcących zmieniać siebie i swoje otoczenie oraz zorganizowanie odpowiedniego systemu umożliwiającego rozwój potencjału społecznego osób i ich rodzin. Zastępowanie osoby mającej problemy niewiele zmienia, a często jest ubezwłasnowolnieniem tej osoby i naruszaniem jej godności.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej

integracji. Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Społeczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do poziomu zarządzania polityką społeczną. Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Falków na lata 2021- 2026 w ujęciu lokalnym powinna zająć się działaniem w obszarach przede wszystkim:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej;
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Podstawy prawne opracowania strategii	6
2. Uczestnicy, proces uspołeczniania, procedury	7
3. Charakterystyka środowiska społecznego	9
3.1. Położenie i terytorium	9
3.2. Podstawowe dane demograficzne	11
3.3. Rynek pracy	13
3.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna	15
Infrastruktura edukacyjna	15
Infrastruktura kulturalna i sportowa	16
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17
4. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Falków	23
5. Diagnoza problemów społecznych	25
6. Pozycja strategiczna Gminy Falków	40
6.1. Analiza SWOT	40
6.2. Perspektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych	45
6.3. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	47
6.3.1. Cele strategiczne	47
6.3.2. Cele szczegółowe i ich realizacja	48
7. System zarządzania i aktualizacji strategii	57
8. Zestawienie tabel, wykresów, map	61

1. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawą prawną opracowania niniejszej Strategii są w szczególności następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, z późn. zmianami) obliguje Gminy do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Według art. 17. 1. w/w Ustawy: *Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:*
 - 1) *opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka [...].*
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277, z późn. zmianami) stanowi: *Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy. Program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w programie. W celu realizacji programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika (art. 4 ust. 2).*
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 322, z późn. zmianami) stanowi: *Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, opracowuje projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zwanego dalej „Gminnym Programem”, uwzględniając zadania określone w art. 2 ust. 1 pkt 1–3 oraz kierunki działań wynikające z Krajowego Programu. Gminny Program stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (art. 10 ust. 2).*

Poza tym należy nadmienić także o następujących aktach prawnych, w oparciu o które jest opracowana niniejsza Strategia:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378, z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2020 poz. 821 ze zmianami),

- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. 2020 poz. 808 z późn. zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 poz. 218, ze zmianami).
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1409, ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz.U. 2020 poz. 176 ze zmianami);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 426, ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz.U. 2019 poz. 2133, z późn. zmianami);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1057, ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. UCZESTNICY, PROCES USPOŁECZNIANIA, PROCEDURY

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów;
- **subsydiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu;
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej;
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W poniższej strategii zostały uwzględnione wszystkie wyżej wymienione zasady.

Słownik pojęć

WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,

MISJA – sens naszego istnienia i działania,

PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),

CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,

ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

W pracach nad niniejszą Strategią uczestniczyli:

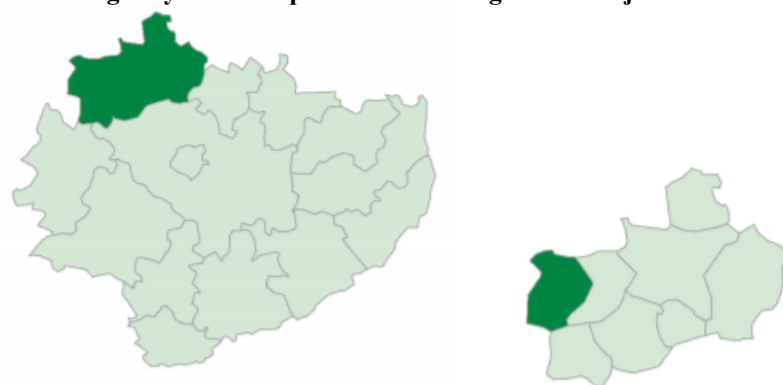
1. Agnieszka Czechowska – GOPS w Fałkowie;
2. Dagmara Konieczna – GOPS w Fałkowie;
3. Barbara Badelska – UG Fałków;
4. Magdalena Pluta – GOPS w Fałkowie;
5. Bożena Konieczna – GOPS w Fałkowie;
6. Agnieszka Skawińska – GOPS w Fałkowie;
7. Emilia Kamińska – GOPS w Fałkowie;
8. Małgorzata Czechowska – PZOZ w Fałkowie;
9. Lidia Konieczna – PSP Fałków;
10. Jarosław Smoluch – KP Radoczyce;
11. Piotr Gonerka – PSP Fałków/ Rada Gminy.

3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

3.1. Położenie i terytorium

Gmina Fałków leży w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w zachodniej części powiatu koneckiego. Administracyjnie gmina graniczy z gminami: Ruda Maleniecka od wschodu, Radoszyce od południowego- wschodu, Słupia Konecka od południa oraz z gminami województwa łódzkiego od zachodu i południowego- zachodu - Przedbórz, od północy - Żarnów. Powierzchnia gminy wynosi 132,1 km², a w skład gminy wchodzi 19 miejscowości sołeckich.

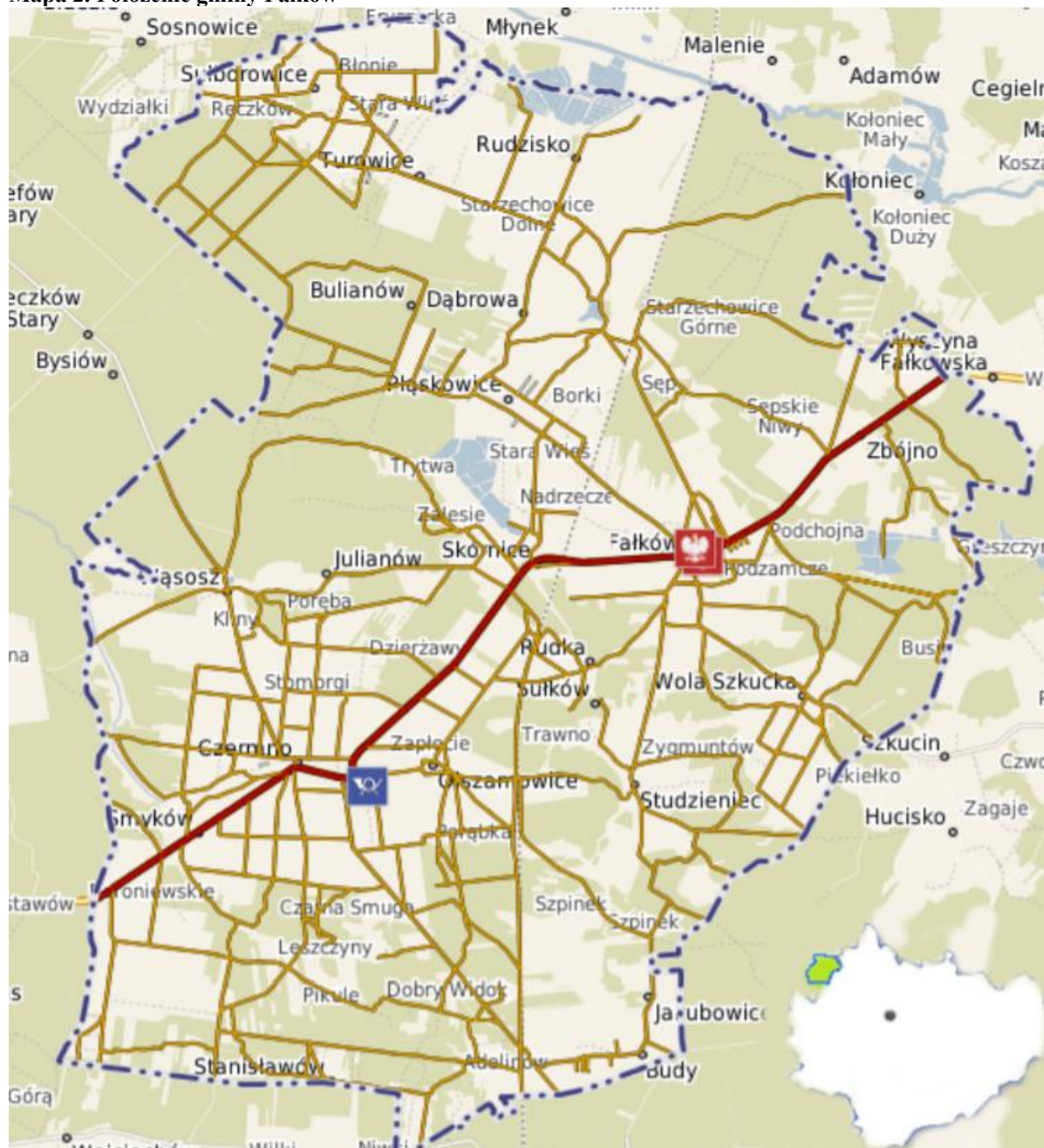
Mapa 1. Położenie gminy Fałków i powiatu koneckiego na tle województwa świętokrzyskiego

Źródło: Vademecum Samorządowca,

https://kielce.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_swietokrzyskie/portrety_gmin/powiat_konecki/Falkow.pdf

Mapa 2. Położenie gminy Falków

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Falków na lata 2016- 2025,

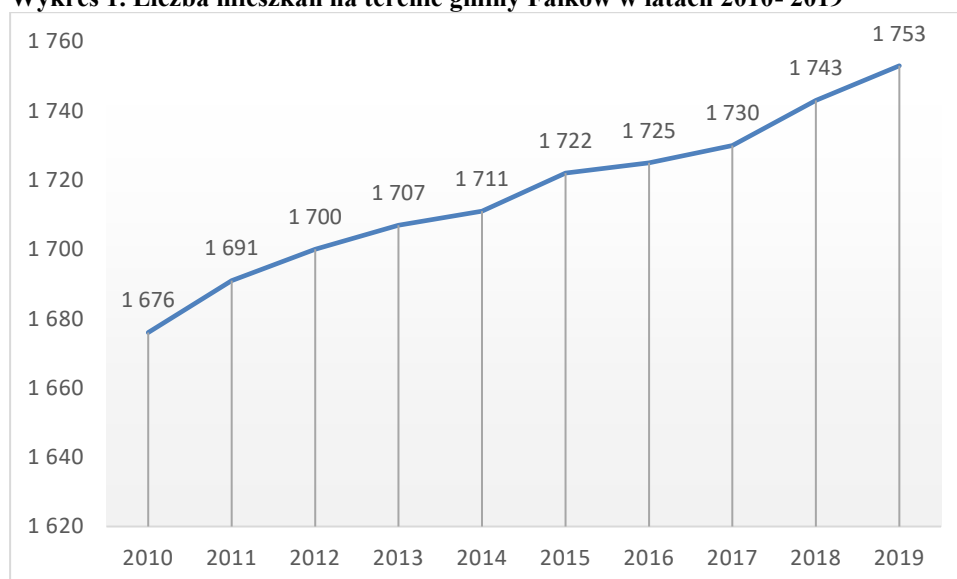
<http://www.falkow.asi.pl/pls/falkow/dokumenty/F20205/Strategia%20Rozwoju%20Gminy%20Fa%C5%82k%C3%B3w.pdf>

Gmina pod względem komunikacyjnym jest położona dość korzystnie. Przez teren gminy przebiega szlak komunikacyjny o znaczeniu krajowym nr 42 Namysłów - Kluczbork - Radomsko - Końskie - Skarżysko Kamienna - Starachowice (długość na terenie gminy ok. 14 km), a także drogi powiatowe i gminne. Ponadto przez teren gminy z południa na północ przebiega Centralna Magistrala Kolejowa posiadająca wysokie parametry techniczne, jednak bez żadnej lokalnej stacji.

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Fałków

Według danych GUS na obszarze gminy Fałków według stanu na 31.12.2019 r. było 1753 mieszkań, o łącznej powierzchni 132 105 m². Ich liczba na terenie całej gminy nieznacznie, ale systematycznie rośnie tj. w porównaniu z 2010 r. przybyło 77 mieszkań, a powierzchnia łączna mieszkań zwiększyła się o 10.840 m². Budynków niemieszkalnych, w tym obiektów użyteczności publicznej, podmiotów gospodarczych itp., jest na terenie gminy łącznie 98. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła w 2019 r. 75,4 m², z czego na 1 osobę przypadało 30,1 m².

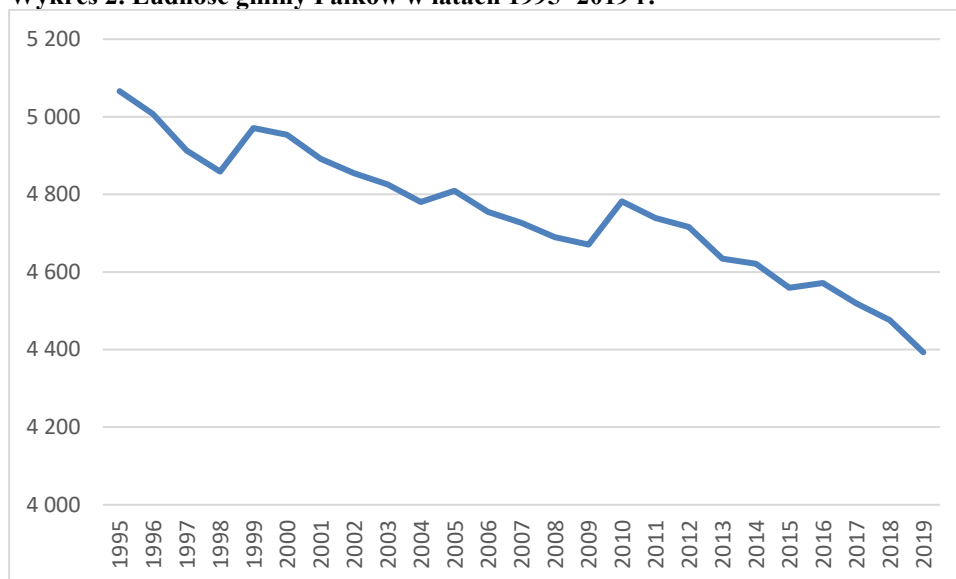
Wykres 1. Liczba mieszkań na terenie gminy Fałków w latach 2010- 2019

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

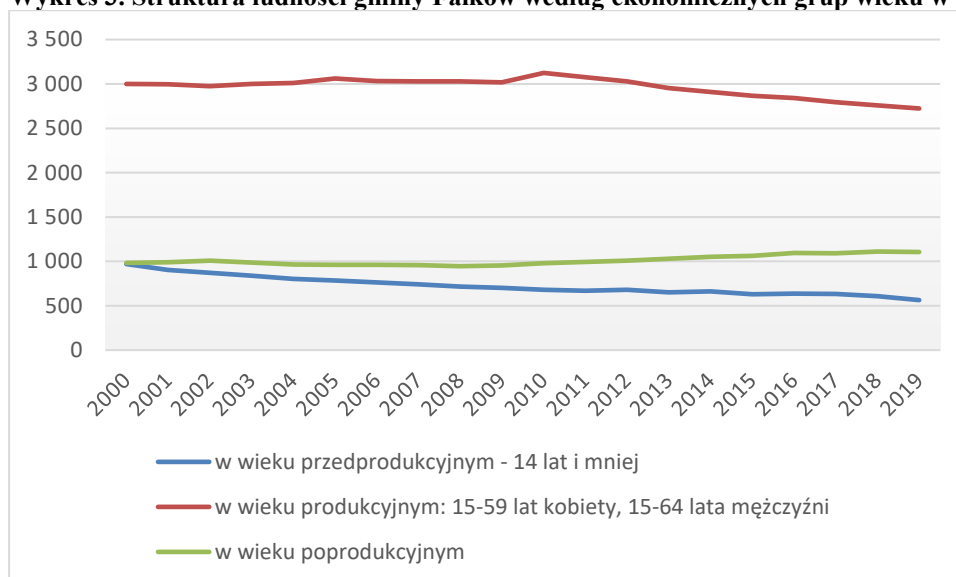
3.2. Podstawowe dane demograficzne

Liczba ludności gminy Fałków wg stanu na dzień 31.12.2019 r. wynosi 4 393 osób zamieszkujących w 19 sołectwach. Zagęszczenie ludności na poziomie 33 osoby na 1 km². Od 1995 r. ludność gminy się zmniejszyła o 673 osób (ponad 13% mieszkańców), a zagęszczenie populacji spadło o 4 pp. w 2019 r.

Wykres 2. Ludność gminy Fałków w latach 1995- 2019 r.

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

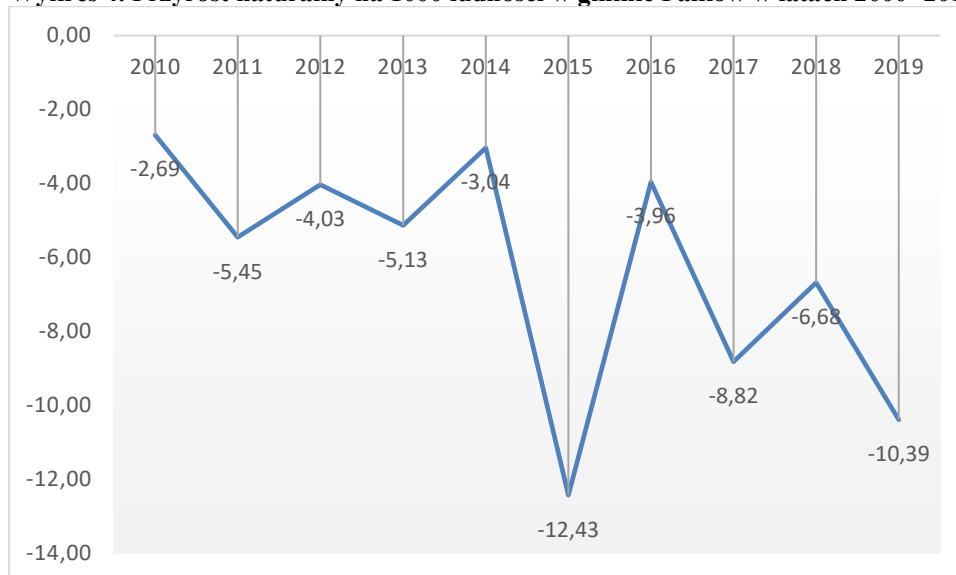
Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy Fałków pozwala stwierdzić, że niekorzystna jest proporcja osób w wieku przedprodukcyjnym (12,84% ogółu mieszkańców gminy) w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym (25,18% osób na terenie całej gminy). Liczba osób poniżej 14 roku życia rok rocznie spada na terenie gminy. W 2019 r. wynosiła 564 osób, z kolei liczba osób w wieku poprodukcyjnym była szacowana na 1106 osób. Statystyki z kolei wskazują na to, że jest pogłębia się on coraz bardziej. Liczba osób wieku przedprodukcyjnym spadła o 406 osób w 2019 r. w porównaniu do 2000 r. Z kolei liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 123 w tym okresie.

Wykres 3. Struktura ludności gminy Fałków według ekonomicznych grup wieku w latach 2000- 2019.

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost populacji w ostatnich kilku latach w gminie Fałków był ujemny i wynosił w 2019 r. -10,39 pp. na 1000 ludności.

Wykres 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Fałków w latach 2010- 2019

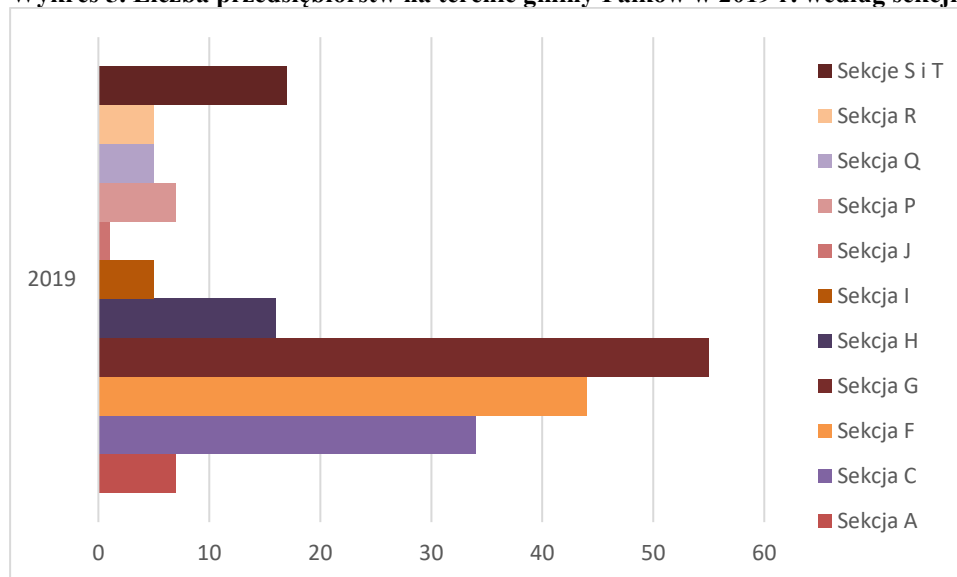
Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>.

3.3. Rynek pracy

W 2019 r. na obszarze gminy Fałków funkcjonowało łącznie 216 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 7 podmiot z sektora rolniczego, 33 przemysłowego, 45 budowlanego. Osoby prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności wynosi 395. Największy udział przedsiębiorstw ma:

- Sekcja C (przetwórstwo produkcyjne): 34 podmioty,
- Sekcja F (budownictwo)- 45 podmiotów,
- Sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych): 55 podmiotów,
- Sekcja H (transport i gospodarka magazynowa): 16 podmiotów.

Wykres 5. Liczba przedsiębiorstw na terenie gminy Falków w 2019 r. według sekcji PKD

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gmina Falków jest słabo rozwinięta gospodarczo. Podstawowym rynkiem pracy jest rolnictwo. Przeważają zakłady małe, zatrudniające do kilku - kilkunastu pracowników. Największymi zakładami znajdującymi się na omawianym obszarze są:

- Zakład Tworzyw Sztucznych i Wyrobów Różnych" HEKO";
- PPHU „TARTAK" Z.P.Chr. Stanisław Skawiński;
- „G.M.B.T. Magnus" Sp. z o.o.

Rolnictwo

Gmina Falków pod względem gospodarczym ma charakter leśno-rolniczy. Ze względu na dużą przewagę słabych gleb (V i VI klasa bonitacyjna), funkcją wiodącą gminy jest rolnictwo i leśnictwo. Użytki rolne stanowią 47,6 % powierzchni gminy, lasy i grunty leśne 46,4 % powierzchni. W gminie średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 4,75 ha, w których działalność rolnicza stanowi przeważnie dodatkowe źródło utrzymania. Na przeważającej części terenu gminy uprawiane są zboża: żyto, pszenżyto, mieszanki zbożowe oraz rośliny okopowe (ziemniaki). Dominującą produkcją rolną jest również bydło mleczne.

Bezrobocie

Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy w sierpniu 2020 r. wynosiła 135 osób, w tym 78 kobiet. Z prawem do zasiłku były 32 osoby. Bez pracy powyżej 12 miesięcy były 44 osoby. W porównaniu z grudniem 2019 r. liczba bezrobotnych zwiększyła się o 13 osób, ale spadła liczba osób z prawem do zasiłku (32 osoby w 12.2019 r.).

Tabela 1. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Falków w grudniu 2019 r. i sierpniu 2020 r.

Nazwa	ogółem	kobiety	Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	Z prawem do zasiłku	W wieku 18-44 lat	Bez pracy powyżej 12 mscy
Sierpień 2020	135	78	4	32	78	44
Grudzień 2019	122	74	5	36	73	41

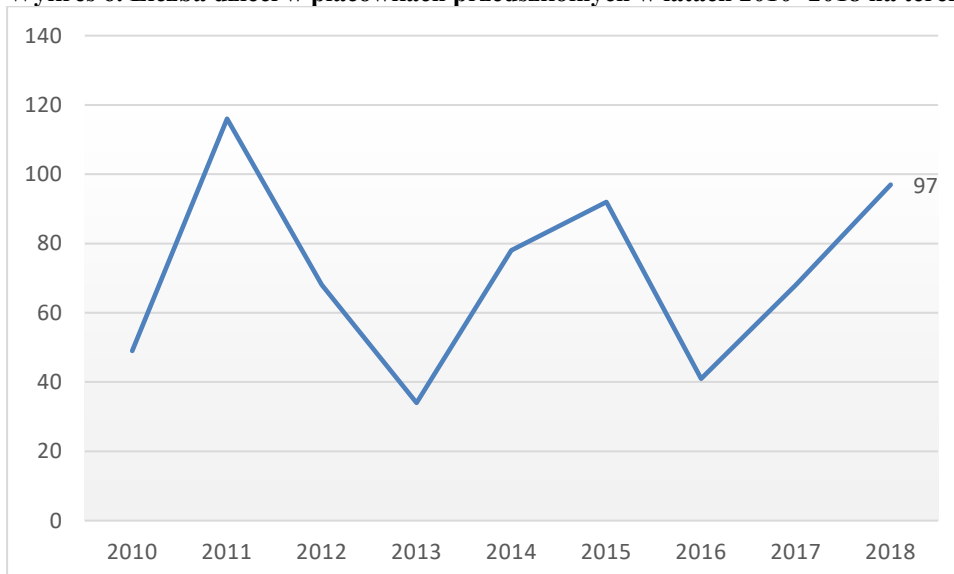
Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalna

Analizując sytuację społeczno- ekonomiczną gminy należy również zwrócić uwagę na infrastrukturę edukacyjną, kulturalną i zdrowotną. W obszarze polityki społecznej na terenie gminy działa szereg instytucji, których główny celem są działania z obszaru pomocy społecznej, a także edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz profilaktyki zdrowotnej.

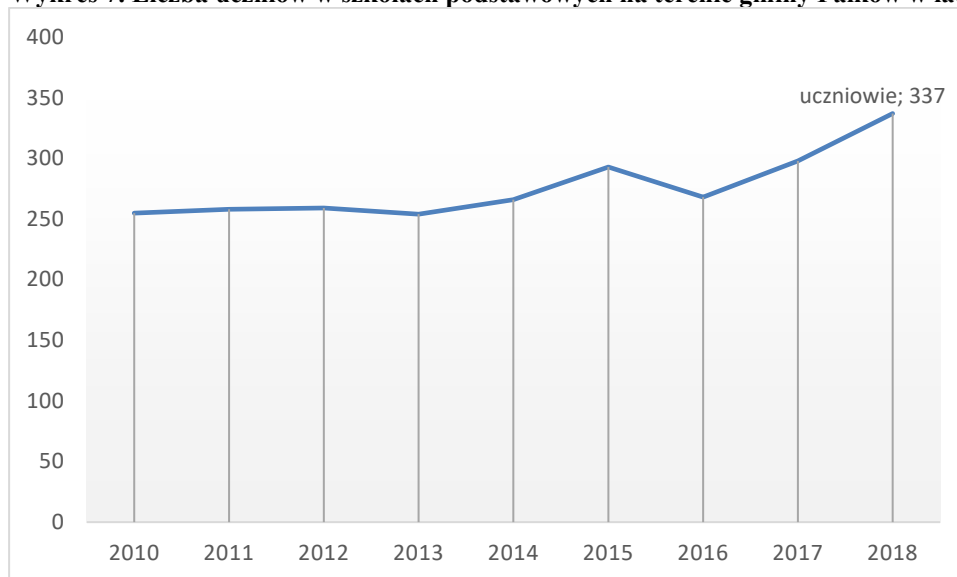
Infrastruktura edukacyjna

Wychowanie przedszkolne na terenie gminy realizowane jest w punktach przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie gminy Falków w 2019 r. wynosiła 97 dzieci.

Wykres 6. Liczba dzieci w placówkach przedszkolnych w latach 2010- 2018 na terenie gminy Falków

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na terenie gminy Falków znajdują się 2 szkoły podstawowe. W 2018 r. chodziło do nich łącznie 337 uczniów.

Wykres 7. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Fałków w latach 2010- 2018

Źródło: BDL GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na terenie gminy Fałków funkcjonują następujące jednostki stanowiące bazę oświatową:

- Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Fałkowie;
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Czermnie.

Szkoły podporządkowane samorządowi gminnemu funkcjonują w oparciu o podział terenu gminy na rejony szkolne, co łączy się z organizacją dowozu uczniów z odległych miejscowości.

Infrastruktura kulturalna i sportowa

Duże znaczenie w realizacji zadań w obszarze społecznym mają gminne instytucje kultury oraz instytucje upowszechniające wśród mieszkańców postawy aktywne zapewniając im możliwość uprawiania sportu i rekreacji.

Na terenie gminy Fałków znajduje się:

- wielofunkcyjna hala sportowa w Fałkowie;
- boisko wielofunkcyjne w Fałkowie, o nawierzchni poliuretanowej do gry w piłkę nożną, koszykówkę, siatkówkę z bieżnią i skocznią w dal;
- boisko wielofunkcyjne w Czermnie, o nawierzchni poliuretanowej do gry w piłkę nożną, tenisa, koszykówkę i siatkówkę;
- 10 placów zabaw zlokalizowanych w największych miejscowościach gminy (Fałków, Czerarno, Skórnice, Wąsosz, Olszamowice, Gustawów, Wola Szucka, Starzechowice, Turowice, Sulborowice).

Bardzo ważnym aspektem rozwoju, w szczególności młodzieży, jest odpowiedni i szeroki dostęp do kultury i lokalnego dziedzictwa, co pozwala na pełne kształtowanie świadomości społecznej i patriotyzmu względem „małej ojczyzny”. Baza kulturalna to przede wszystkim wiejskie świetlice środowiskowe. Istotnym kapitałem w tej dziedzinie są także dwie placówki biblioteczne w Fałkowie i Czermnie, posiadające dość obszerny księgozbiór.

W Fałkowie znajduje się Izba Pamięci Regionalnej, zlokalizowana w drewnianym budynku dawnej organistówki, gdzie mieszkali niegdyś organista i kościelny z rodzinami, zawierająca imponującą liczbę eksponatów historii, etnografii, edukacji i wielu dziedzin z danego życia polskiej wsi.

Na terenie gminy Fałków funkcjonują organizacje społeczne, formalnie istniejącymi organizacjami pozarządowymi a także inne, które nie posiadają osobowości prawnej. Organizacje działające na terenie gminy to:

- Lokalna Grupa Działania „Nad Czarną i Pilicą”;
- Lokalna Grupa Rybacka „Między Nidą a Pilicą”;
- Klub Sportowy GLKS Fałków;
- Zespołu Ludowego „Fałkowianka”;
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Wola Szkucka;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Fałkowie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Czermnie.

W szkołach wspierane są różnego rodzaju ruchy młodzieżowe o zasięgu krajowym, takie jak harcerstwo, wolontariat, wspólnoty religijne. Grupy takie chętnie zaangażują się w organizację imprez dla szerszych kręgów, jak np. coroczne Dni Gminy Fałków

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

W zakresie ochrony zdrowia i życia na terenie gminy funkcjonuje:

- Ośrodek Zdrowia przy ul. Zamkowej 24 w Fałkowie;
- Ośrodek Zdrowia przy ul. Kościelnej 84 w Czermnie;
- Zakład Rehabilitacyjny przy ul. Cmentarnej 16 w Czermnie.

Mieszkańcy gminy Fałków mają dostęp do aptek – zarówno w Fałkowie oraz w Czermnie. Najbliższy szpital znajduje się w odległych o 25 km Końskich i o 40 km Włoszczowej. To właśnie w placówkach medycznych zlokalizowanych w wymienionych miastach mieszkańcy gminy mogą korzystać ze specjalistycznego poradnictwa oraz badań. Większą dostępność do usług medycznych umożliwiają prywatne gabinety lekarskie.

Pomoc społeczna

Jednostką organizacyjną gminy realizującą zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Fałkowie. Zadania własne zostały przedstawione w statucie GOPS w rozdziale 2, art. 4., pkt 2- 10¹:

§ 4. 2. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez Ośrodek należą:

- 1) opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest ingerencja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;*
- 2) sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej;*
- 3) udzielanie schronienia, zapewniania posiłku oraz niezbędnego ubrania osobą tego pozbawionym;*
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,*
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,*
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;*
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobą niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczenia na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych;*
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego;*
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe na osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki długotrwałej, osobistej opieki nad rodzicem lub rodzeństwem;*
- 10) praca socjalna;*
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;*
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;*
- 13) dożywianie dzieci;*
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;*

¹ Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Fałkowie,
http://www.falkow.asi.pl/pls/falkow/dokumenty?job=Menu&id_k=139&pageid=1179&ids=2

- 15) *kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;*
- 16) *pomoc osobą mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,*
- 17) *sporządzanie sprawozdawczości oraz przyznanie jej Wojewodzie Świętokrzyskiemu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu informatycznego;*
- 18) *utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;*
- 19) *przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;*
- 20) *opłacanie składek na ubezpieczenia zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.*

§ 4.3. *Do zadań własnych gminy realizowanych przez Ośrodek należą :*

- 1) *przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;*
- 2) *przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;*
- 3) *prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;*
- 4) *podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizowanie programów osłonowych;*
- 5) *współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ,*

§ 4.4. *Do zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Ośrodek należą w szczególności:*

- 1) *organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;*
- 2) *przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;*
- 3) *realizację zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;*

- 4) *przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art.5a ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej;*
- 5) *przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielenia schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom , którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;*
- 6) *wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.*

§ 4.5. Ośrodek realizuje zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej wynikającej z ustawy o świadczeniach rodzinnych, do których należą w szczególności:

- 1) *przyjmowanie i weryfikacja wniosków dotyczących przyznawania świadczeń rodzinnych;*
- 2) *prowadzenie ewidencji księgowo-merytorycznej dla tego zadania;*
- 3) *wydanie decyzji administracyjnych z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych;*
- 4) *przygotowanie list wypłat gotówkowych, list wypłat na indywidualne rachunki bankowe świadczeniobiorców;*
- 5) *rejestrowanie, ewidencjonowanie i opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne osób uprawnionych ustawą o świadczeniach rodzinnych;*
- 6) *opracowanie planów potrzeb finansowych na realizację zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych;*
- 7) *opracowanie i przekładanie sprawozdań z realizacji zadań określonych ustawą o świadczeniach rodzinnych;*
- 8) *współpraca z instytucjami w zakresie świadczeń rodzinnych.*

§ 4.6. Ośrodek realizuje zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej, wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, do których należy w szczególności:

- 1) *przyjmowanie i weryfikacja wniosków o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego;*
- 2) *prowadzenie ewidencji księgowo- merytorycznej;*
- 3) *opracowanie i wydawanie decyzji administracyjnych o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego;*
- 4) *przygotowanie list wypłat gotówkowych oraz list wypłat na indywidualne rachunki bankowe świadczeniobiorców;*
- 5) *odbieranie świadczeń majątkowych oraz przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych u dłużników alimentacyjnych;*
- 6) *prowadzenie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych;*

- 7) *opracowanie planów potrzeb finansowych na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;*
- 8) *sporządzanie i przekazywanie sprawozdań dotyczących funduszu alimentacyjnego;*
- 9) *przekazywanie i ujawnienie informacji gospodarczych o zobowiązaniu, lub zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy;*
- 10) *współpraca z instytucjami w zakresie dotyczącym funduszu alimentacyjnego.*

§ 4.7. *Ośrodek wykonuje zadania własne gminy z zakresu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do których należy w szczególności:*

- 1) *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;*
- 2) *prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 3) *prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinie zagrożonych przemocą w rodzinie;*
- 4) *zapewnienie osobą dotkniętych przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;*
- 5) *zapewnienie obsługi organizacyjno-technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Falków.*

§ 4.8. *Ośrodek wykonuje zadania określone ustawą o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do których należy w szczególności:*

- 1) *opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;*
- 2) *organizacja i nadzór pracy asystentów rodziny;*
- 3) *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;*
- 4) *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez:*
 - a. *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*
 - b. *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
 - c. *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci,*
- 5) *finansowanie:*
 - a. *podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;*

- b. kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;*
- c. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, w placówce opiekuńczo- wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;*
- d. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;*
- e. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;*
- f. przekazywanie do biura informacji gospodarczej, informacji o powstaniu zaległości z tytułu nie ponoszenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej za okres dłuższy niż 12 miesięcy;*
- g. realizowanie zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny,*

§ 4.9. Ośrodek wykonuje zadania określone ustawą o systemie oświaty, do których należą w szczególności:

- 1) przyjmowanie wniosków oraz udokumentowanych dochodów do przyznania stypendiów;*
- 2) sporządzanie wykazu uczniów;*
- 3) wydawanie decyzji;*
- 4) przyjmowanie faktur oraz rachunków które potwierdzają poniesienie danego wydatku;*
- 5) wypłata stypendiów.*

§ 4.10 Ośrodek wykonuje zadania określone ustawą o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, do których należą w szczególności:

- 1) przyjmowanie wniosków w wersji papierowej i elektronicznej;*
- 2) pozyskiwanie i weryfikacja dokumentów od organów podatkowych oraz innych drogą elektroniczną oraz pisemnie;*
- 3) rozpatrywanie wniosków i wydawanie decyzji;*
- 4) wypłata zasiłków.*

Należy wspomnieć o tym, że GOPS w Fałkowie odpowiada za realizację świadczeń wychowawczego (500+), a także dobry start. Ponadto GOPS realizuje szereg programów i projektów, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. W strukturach GOPS działają 2 świetlice środowiskowe w Czerminie i w Fałkowie. Według stanu na grudzień 2019 r. do świetlic uczęszczało łącznie 40 dzieci z terenu gminy.

Do wydawania indywidualnych decyzji administracyjnych w sprawach należących do przedmiotu wszystkich działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Fałkowie upoważniony jest Kierownik. W 2019 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Fałkowie zatrudnienie stanowiło 9 pracowników na umowę o pracę². Do realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zgodnie z art. 110 ust. 11 zatrudniono pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej niż trzech pracowników. W roku 2019 zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych świadczących pomoc w formie pracy socjalnej i przeprowadzających wywiady środowiskowe w środowisku zamieszkania. Ponadto zatrudniono 3 osoby wykonujące usługi opiekuńcze oraz 2 pozostali pracownicy (w tym 1 asystent rodziny). W związku z tym, że GOPS w Fałkowie jest małą placówką, pracownicy Ośrodka mają doskonałe rozeznanie w problemach i potrzebach osób, którym pomagają. Wspólnie mogą zastanawiać się nad najlepszymi rozwiązaniami trudnych przypadków. Również podopieczni znają pracowników, mają do nich zaufanie i dzięki temu, zwracają się do nich we wszystkich trudnych sprawach.

4. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY FAŁKÓW

W Gminie Fałków według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. objęli wsparciem łącznie 254 osób, którym udzielono świadczenia. Było to razem 176 rodzin, w których było 450 osób. Z dokonanej analizy wynika, że 10% ogółu mieszkańców gminy zostało objętych pomocą.

Tabela 2. Liczba i rodzaj świadczeń pieniężnych na terenie gminy Fałków. Stan na 2019 r.

Rodzaj świadczenia	2019		
	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Niepieniężne	135	84	276
Pieniężne	127	123	273

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobierzycach za 2019 rok.

² Sprawozdanie z działalności za 2019 r. Opracował Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Fałkowie.

W 2019 r. głównymi powodami przyznania świadczeń były: ubóstwo (83 rodziny), bezrobocie (42 rodziny), długotrwała lub ciężka choroba (94 rodziny), niepełnosprawność (44 rodziny), potrzeba ochrony macierzyństwa (29 rodzin w tym wielodzietność – 29 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (27 rodzin w tym 13 rodzin niepełnych i 3 rodziny wielodzietne).

Tabela 3. Klasyfikacja powodów udzielania świadczeń w 2019 r.

		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1	83	190
Sieroctwo	2	0	0
Bezdomność	3	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	4	29	161
W tym:	5	29	161
Wielodzietność			
Bezrobocie	6	42	132
Niepełnosprawność	7	44	132
Długotrwała lub ciężka choroba	8	94	202
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	9	27	105
W tym:	10	13	38
Rodziny niepełne			
Rodziny wielodzietne	11	3	25
Przemoc w rodzinie	12	1	2
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	13	0	0
Alkoholizm	14	0	0
Narkomania	15	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	5	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	17	0	0
Zdarzenie losowe	18	0	0
Sytuacja kryzysowa	19	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	20	0	0

Źródło: GOPS w Fałkowie.

5. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Badania realizowano od maja do września 2020 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 269 osób. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. W badaniu dotyczącym problemów społecznych w gminie Falków wzięło udział

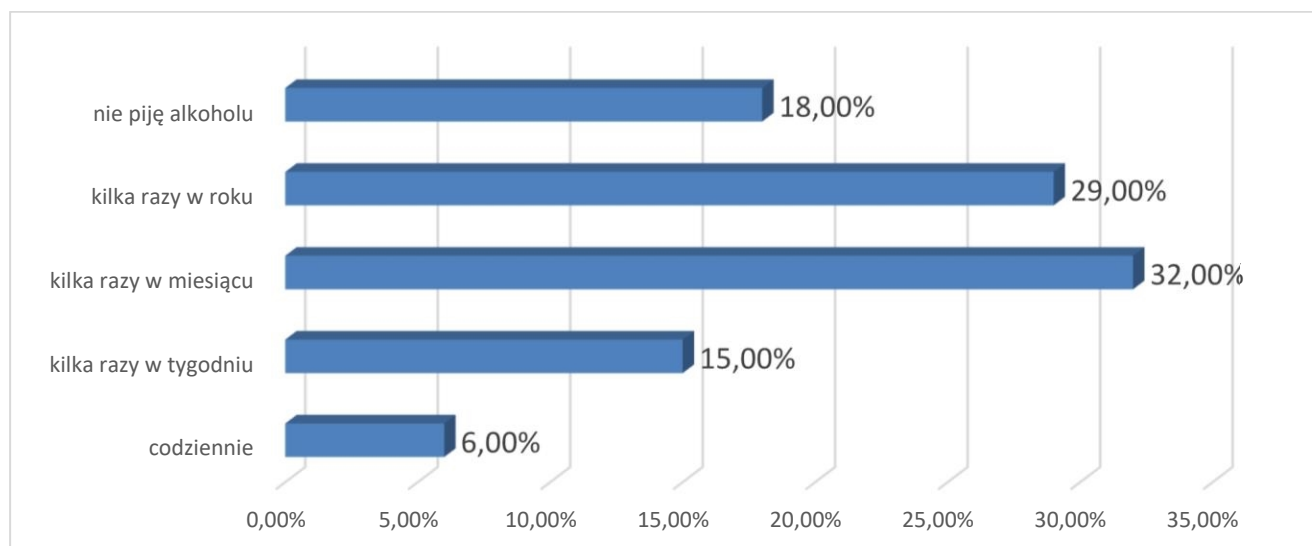
100 dorosłych mieszkańców. Analizując rozkład próby ze względu na płeć można zauważyć, iż w badaniu wzięło udział więcej kobiet (61%) niż mężczyzn (39%).

Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Pierwszą omawianą kwestią był problem alkoholowy wśród mieszkańców gminy Falków. Jego celem było oszacowanie skali problemu alkoholowego w gminie oraz sprawdzenie wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu.

Na początek mieszkańców zapytano jak często zdarza im się spożywać alkohol. 6% osób zadeklarowało, że spożywa alkohol codziennie. 15% osób zdarza się to kilka razy w tygodniu, 32% osób spożywa alkohol kilka razy w miesiącu, zaś 29% osób kilka razy w roku. 18% respondentów nie spożywa w ogóle alkoholu. Dane te pokazują, iż skala uzależnień alkoholowych w gminie nie jest bardzo duża.

Wykres 8. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

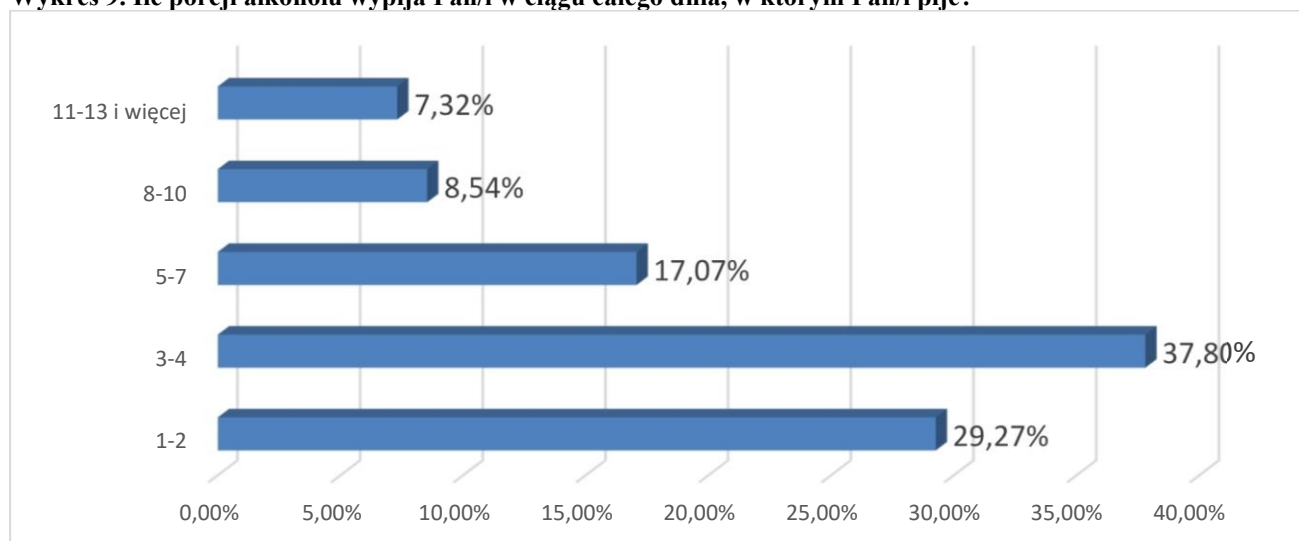
Źródło: Opracowanie własne.

Najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród mieszkańców gminy Falków jest piwo – najczęściej wybiera je 46,34% mieszkańców. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali także

na: wódkę (23,17%), wino (20,73%), nalewki (14,63%), alkohol własnej roboty (9,76%), likiery (7,32%), alkohol spoza legalnego źródła (3,66%) oraz inne alkohole (2,44%)

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu istotny jest również fakt, jak duże jego ilości mieszkańcy wypijają jednorazowo. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, ponad połowa osób wypija bezpieczne dawki alkoholu. 29,27% spożywa 1-2 porcje, a 37,80% osób wypija 3-4 porcje alkoholu. Zbyt dużo alkoholu pije 32,93% osób, w tym 17,07% jednorazowo wypija 5-7 porcji, 8,54% wypija od 8 do 10 porcji, zaś 7,32% osób jednorazowo spożywa 11 – 13 i więcej porcji alkoholu.

Wykres 9. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?

Źródło: Opracowanie własne.

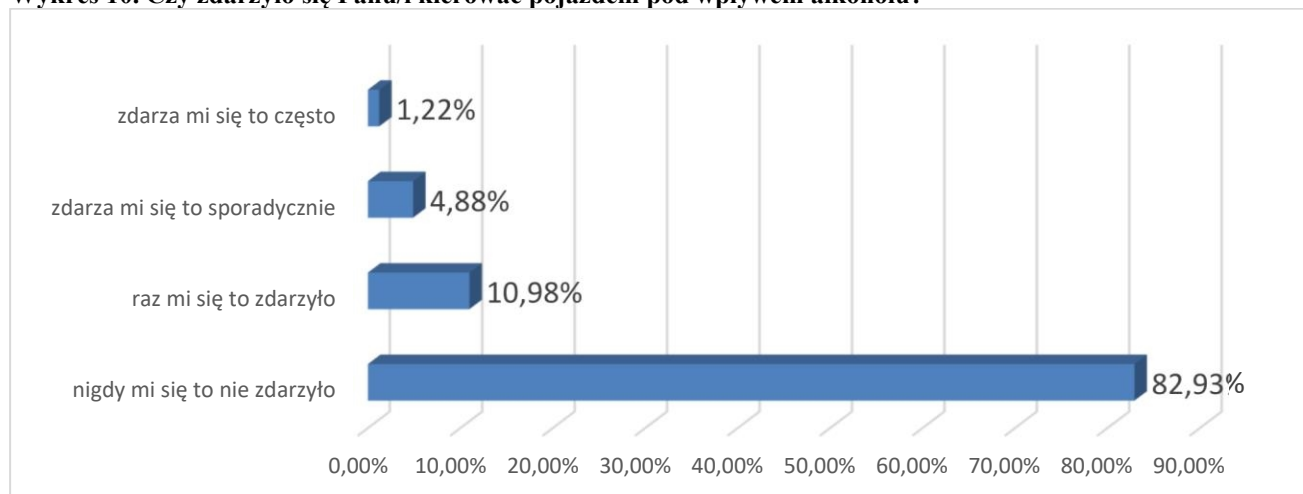
Głównym powodem sięgania po alkohol jest towarzystwo. Na tę odpowiedź wskazuje 35,37% ankietowanych. W dalszej kolejności skazywano: pod wpływem znajomych (19,51%), bez konkretnego powodu (17,07%), z powodu preferencji smakowych (17,07%), dla lepszej zabawy (15,85%), by zapomnieć o problemach (13,41%), by złagodzić stres (10,98%) oraz by zmniejszyć objawy kaca (7,32%).

Spożywanie alkoholu w pracy to zjawisko, które może powodować niebezpieczne konsekwencje nie tylko dla osoby wykonującej swoje obowiązki pod wpływem alkoholu, ale także dla całego zakładu pracy. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, problem ten nie jest bardzo widoczny w gminie Falków, jednak 8,54% mieszkańców przyznało, iż zdarza im się rzadko pracować będąc pod wpływem alkoholu. Natomiast 2,44% osób przytrafia się to czasami oraz często.

Kolejnym, istotnym problemem związanym ze spożywaniem alkoholu jest problem pijanych kierowców. Celem sprawdzenia jego skali na terenie gminy, ankietowanych zapytano, czy

zdarzyło im się kiedyś kierować pojazdem pod wpływem alkoholu. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, taka sytuacja przytrafiła się 17,07% osób, w tym 10,98% – prowadziło w stanie nietrzeźwości jednokrotnie, 4,88% sporadycznie prowadzi samochód pod wpływem alkoholu, zaś 1,22% osób robi to często.

Wykres 10. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Źródło: Opracowanie własne.

Analizując spożycie alkoholu na przestrzeni ostatnich kilku lat w gminie, można stwierdzić, iż, obecnie pije się więcej niż kiedyś (34,00%). Zdaniem 27,00% osób obecnie pije się tyle samo co dawniej. Co dziesiąty ankietowany uważa, że obecnie pije się mniej niż kiedyś. 29,00% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie

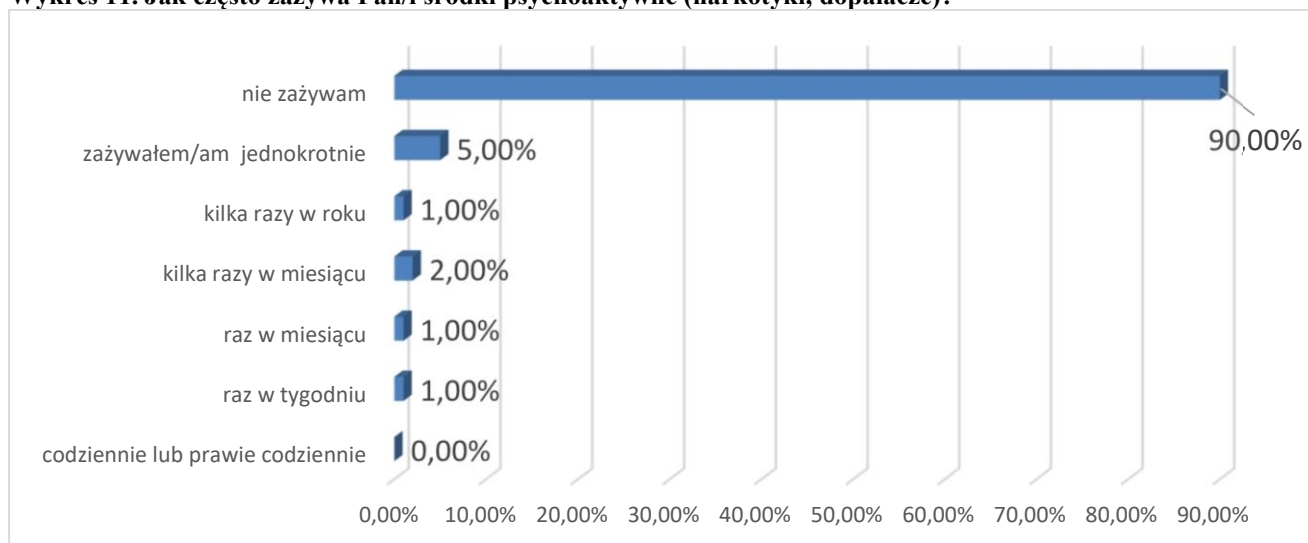
Problem nikotynowy na terenie gminy Falków

Problem nikotynizmu nie jest bardzo powszechny w grupie dorosłych mieszkańców. Do palenia przyznało się 39,00% osób, w tym 27,00% badanych pali codziennie, 5,00% kilka razy w tygodniu, 4,00% kilka razy w miesiącu, a 3,00% osób pali kilka razy w roku.

Największa część badanych wypala, tj. 35,90% od 6 do 15 każdego dnia. 17,95% osób pali dziennie mniej niż 5 papierosów. 10,26% badanych pali od 16 do 25 papierosów dziennie, 12,82% osób nie liczy ile pali, a 23,08% nie pali codziennie.

Problem narkotykowy na terenie gminy Falków

Do zażywania substancji psychoaktywnych przyznał się co dziesiąty ankietowany. Osoby, które sięgały po te substancje deklarowały, iż zażywały je kilka razy w roku (1,00%), jedynie jednokrotnie – taką odpowiedź wskazało 5,00% osób. 2,00% ankietowanych zażywa narkotyki kilka razy w miesiącu, a kolejny 1% zażywa te substancje raz w miesiącu oraz raz w tygodniu.

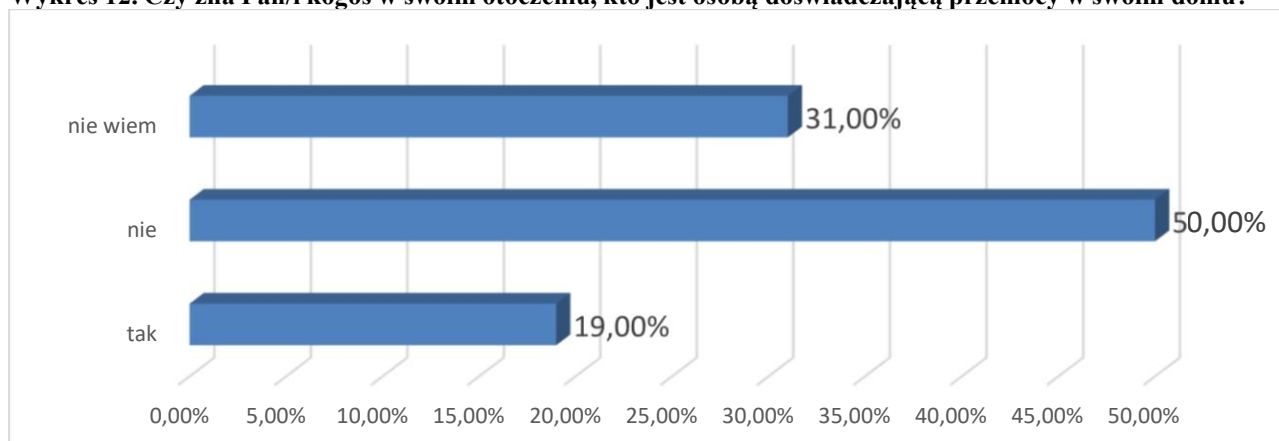
Wykres 11. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

Źródło: Opracowanie własne.

Mieszkańcy, którzy mieli kontakt z narkotykami przyznali, iż zażywali marihuanę (60,00%) oraz dopalacze (30,00%), amfetaminę (20,00%), leki (20,00%), ekstazy (20,00%), LSD (10,00%), sterydy (10,00%), środki nasenne (10,00%) oraz grzyby halucynogenne (10,00%). Żaden z mieszkańców nie sięgał natomiast po pozostałe substancje.

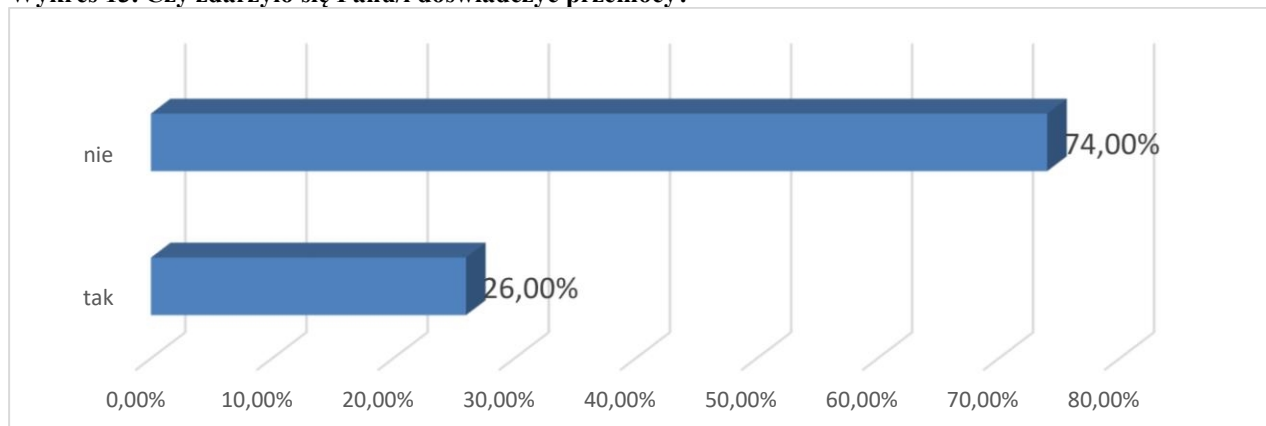
Problem przemocowy na terenie gminy Falków

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż aż 19,00% osób zna kogoś kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 50,00% ankietowanych nie zna takich osób, zaś 31,00% respondentów nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 12. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

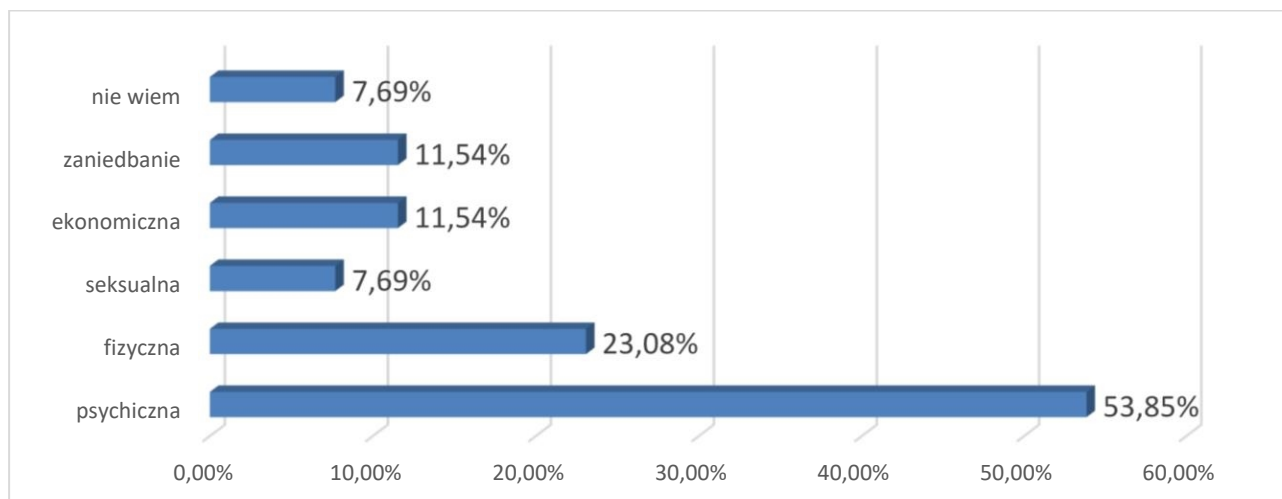
Źródło: Opracowanie własne.

Niepokój budzi fakt, iż aż 26,00% badanych przyznało, iż doświadczyli przemocy domowej.

Wykres 13. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Źródło: Opracowanie własne.

Osoby te doświadczały przemocy psychicznej (53,85%) oraz przemocy fizycznej (23,08%), a także przemocy ekonomicznej (11,54%), zaniedbania (11,54%) oraz przemocy seksualnej (7,69%).

Wykres 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała? Możliwość wielokrotnego wyboru.

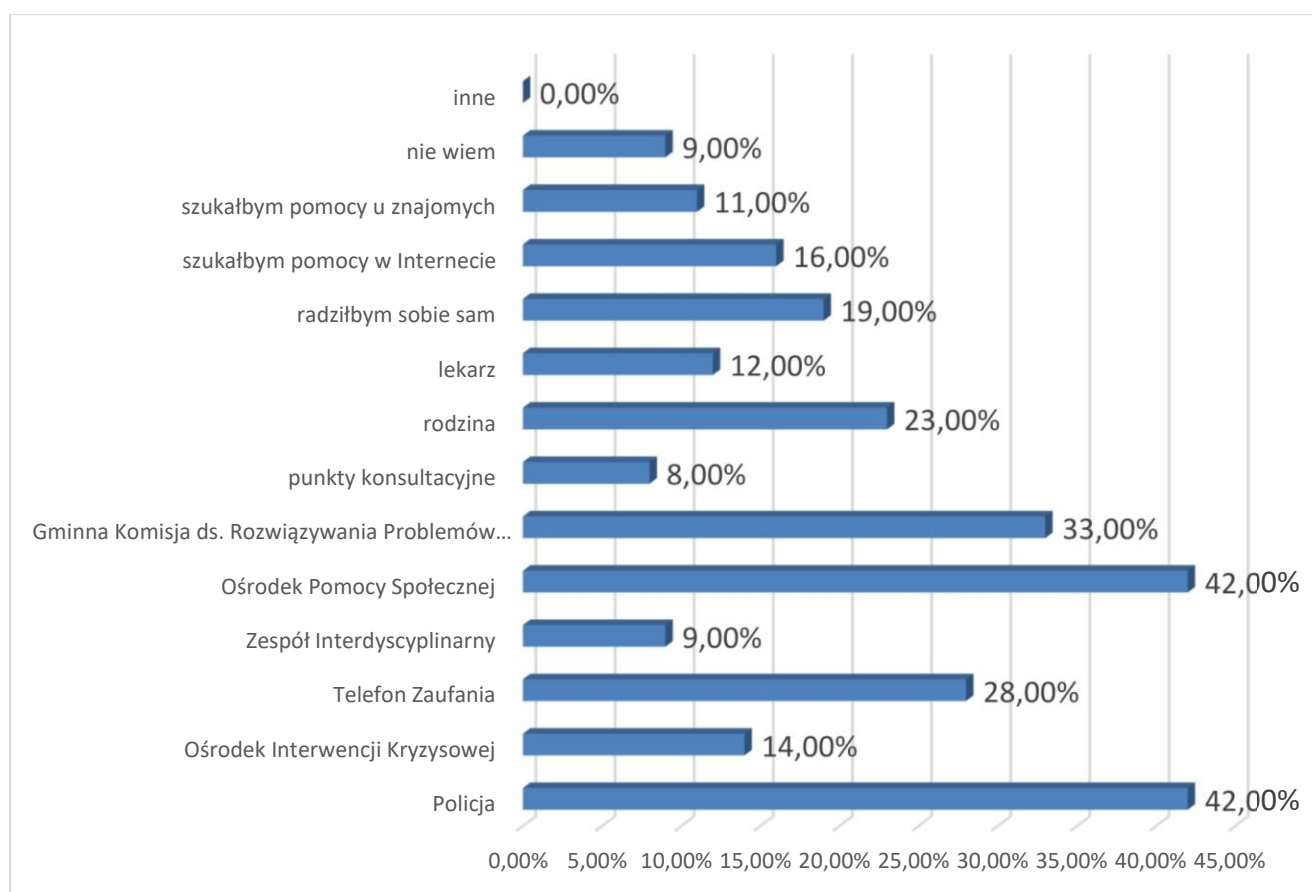
Źródło: Opracowanie własne.

Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych byli głównie partner lub partnerka (53,85%), tata (26,92%), brat (19,23%), dziecko/dzieci (11,54%), siostra (7,69%), mama (3,85%), dziadkowie (3,85%) oraz inne osoby (7,69%).

Ocena działań Gminy Falków wobec problemów społecznych

W dalszej kolejności poproszono mieszkańców o wskazanie instytucji, w której można uzyskać pomoc w przypadku problemów związanych z występowaniem przemocy. W opinii większości mieszkańców w przypadku problemów można uzyskać pomoc na: Policji (42,00%), w Ośrodku Pomocy Społecznej (42,00%), w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (33,00%), za pomocą telefonu zaufania (28,00%), u rodziny (23,00%), w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (14,00%), u lekarza (12,00%), u znajomych (11,00%), w Zespole Interdyscyplinarnym (9,00%) oraz w punkcie konsultacyjnym (8,00%). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 19,00% osób próbowałoby radzić sobie samodzielnie, zaś 16,00% szukałoby pomocy w Internecie. Natomiast 9,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, co wskazuje, iż osoby te nie wiedzą, gdzie mogą się udać z prośbą o pomoc.

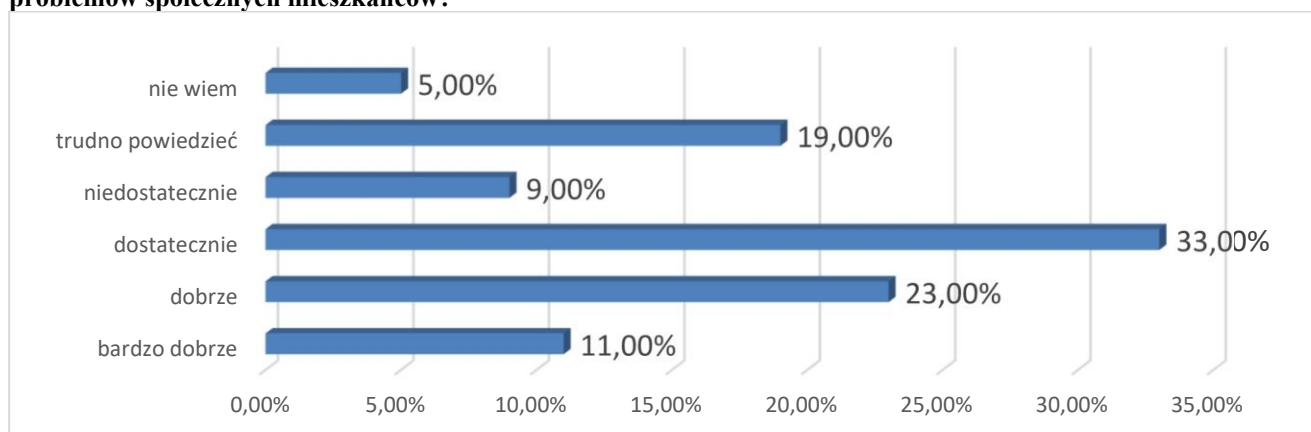
Wykres 15. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowanych poproszono o ocenę działań profilaktycznych prowadzonych przez władze gminy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi 33,00% osób ocenia je dostatecznie, 23,00% dobrze, 11,00% bardzo dobrze, a kolejne 9,00% ocenia je niedostatecznie. 19,00% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”, a 5% osób zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”.

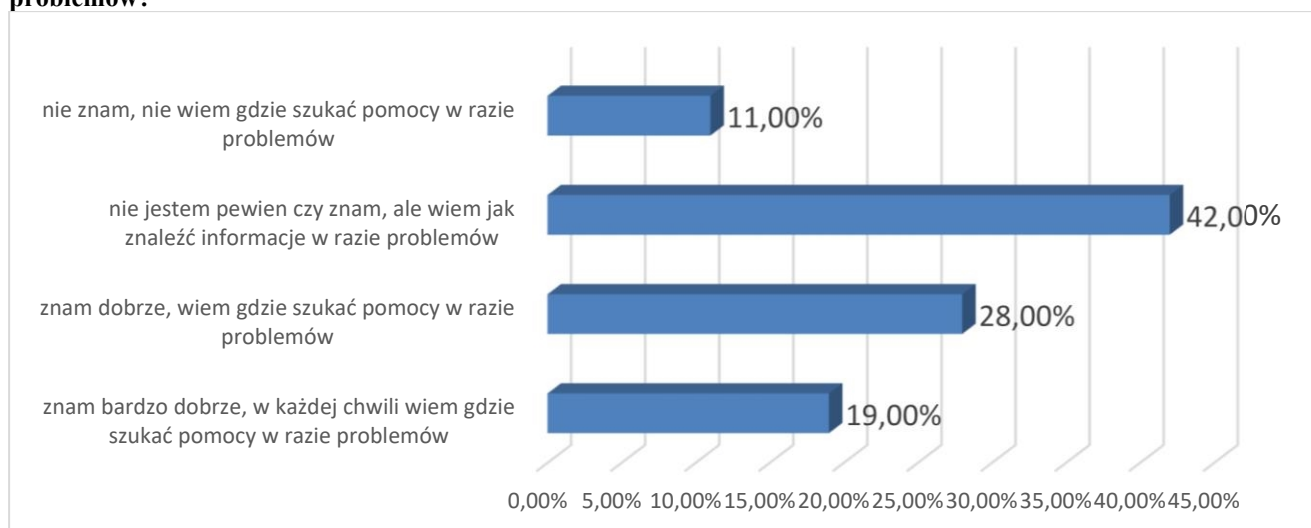
Wykres 16. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowanych zapytano również, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie było pewnych, czy zna te dane, ale wiedzą gdzie ich szukać – taką odpowiedź zaznaczyło 42,00% osób. 19,00% badanych zna bardzo dobrze dane kontaktowe i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. 28,00% osób zna dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 11,00% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie gdzie szukać pomocy w razie problemów.

Wykres 17. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

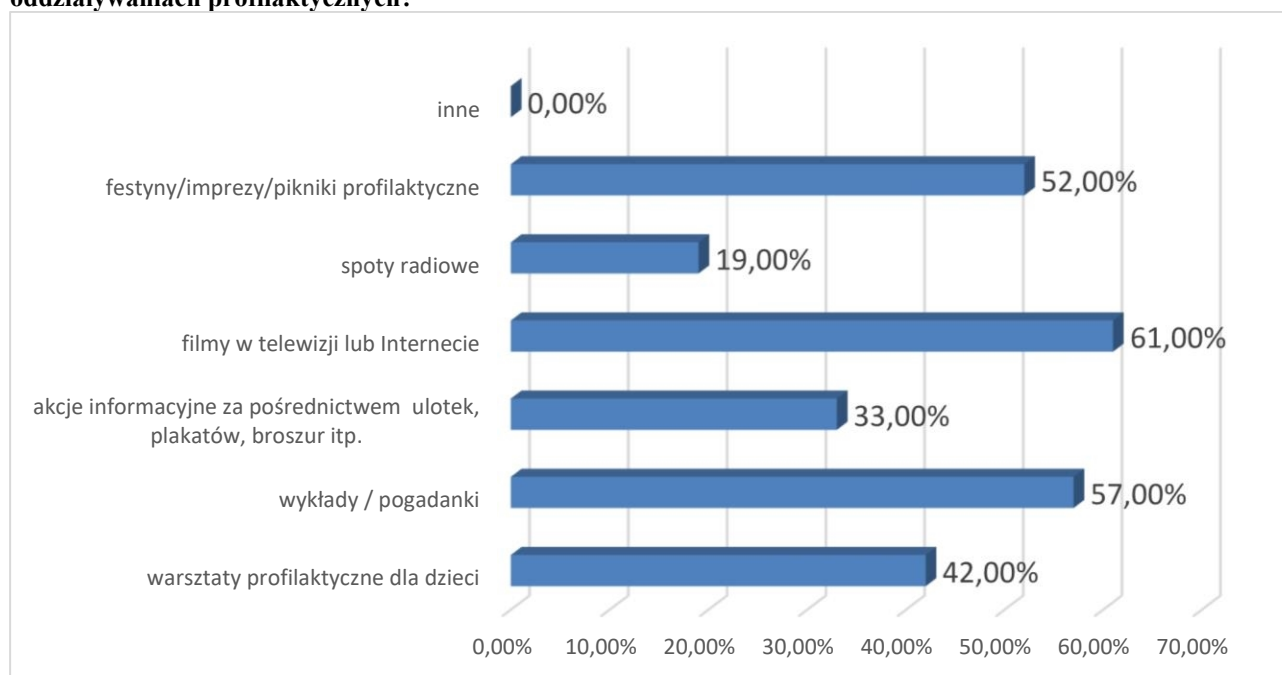

Źródło: Opracowanie własne.

Zdaniem respondentów najlepsze efekty profilaktyczne przynoszą następujące formy działań: filmy w telewizji lub Internecie (61,00%), wykłady/pogadanki (57,00%), festyny/imprezy i pikniki profilaktyczne (52,00%), warsztaty profilaktyczne dla dzieci (42,00%), akcje

informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów i broszur (33,00%) oraz spoty radiowe (19,00%).

Wykres 18. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wnioski i rekomendacje

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Fałków w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów społecznych,
- Zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, papierosami oraz przemocą rówieśniczą lub domową, a także oceny poczucia bezpieczeństwa wśród wybranych osób,

- Poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych związanych z wykonywanym przez nich zawodem, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.
1. Rekomendacje do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka, powstały na podstawie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Fałków:
 - 1) Ze względu na skuteczność realizowanych obecnie działań profilaktycznych zaleca się kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemocy domowej, alkoholizmu, narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej.
 - 2) Wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków.
 - 3) Kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień oraz angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
 2. Ze względu na występowanie problemu alkoholowego wśród uczniów, rekomenduje się:
 - 1) Jak wskazują dane zaprezentowane w niniejszej diagnozie, wśród uczniów nie obserwuje się wysokiej skali problemów społecznych (9,40% uczniów przyznało, iż spożywało kiedykolwiek alkohol, 7,38% uczniów paliło kiedykolwiek papierosy). Kontynuowanie realizacji działań profilaktycznych będzie przeciwdziałać wzrostowi odsetka uczniów sięgających po używki. Zaleca się zwiększenie intensywności realizowanych działań profilaktycznych skierowanych do uczniów.
 - 2) Warunkiem skuteczności profilaktyki dzieci i młodzieży jest koordynowanie działań obejmujących wszystkie obszary funkcjonowania społeczeństwa. Oznacza to, że działania profilaktyczne powinny być skierowane na najważniejsze modyfikowalne czynniki ryzyka (sprzedaż alkoholu, zapewnienie opieki nieletnim, zmniejszenie przyzwolenia

społecznego na spożywanie alkoholu przez nieletnich) i czynniki chroniące (edukacja, budowanie umiejętności psychologiczno-społecznych), dotyczące zarówno w samych uczniach, ale również całej społeczności lokalnej.

- 3) Do spożywania alkoholu przyznało się 9,40% uczniów. Natomiast 4,70% uważa, że ich rówieśnicy sięgają po wyroby alkoholowe. Dane te pokazują, iż problem alkoholowy wśród dzieci i młodzieży nie przybiera dużych rozmiarów. Zaleca się jedna kontynuowanie realizowanych działań profilaktycznych. Celem zwiększenia zainteresowania wśród uczniów zagadnieniami związanymi z profilaktyką, zaleca się połączenie kilku form strategii profilaktycznych, między innymi:
- Edukacyjnej - poprzez realizację określonych zajęć profilaktycznych (np. otwartych zajęć warsztatowych, projekcji filmów ukazujących problem, spotkań ze specjalistami, np. z psychologiem, terapeutą ds. alkoholowych, pedagogiem szkolnym).
 - Interwencyjnej - w indywidualnych przypadkach, głównie we współpracy z instytucjami wspomagającymi pracę szkoły,
 - Informacyjnej na terenie szkoły i internatu - gazetki, materiały informacyjne. Obserwuje się, bezpośrednio zaangażowanie uczniów w opracowanie materiałów profilaktycznych, np. w formie konkursu, zwiększa ich zainteresowanie treściami profilaktycznymi. W związku z tym można zorganizować np. konkurs plastyczny na stworzenie plakatu promującego abstynencję, czy też szkolny konkurs wiedzy o uzależnieniach.
- 4) Warsztaty lub szkolenia z ekspertami oraz pogadanki z wychowawcą. Badania pokazały, iż są to najbardziej lubiane przez uczniów formy profilaktyki. Istotne jest, aby działania profilaktyczne kierować do wszystkich uczniów, a także do nauczycieli i rodziców. Holistyczne podejście zwiększy skuteczność prowadzonych działań. Ich głównym celem jest nauczenie uczniów postawy asertywnej oraz wskazanie interesujących możliwości spędzania czasu wolnego w grupie. Jest to szczególnie istotne, ze względu na fakt, iż znaczna część uczniów przyznała, że ich rówieśnicy sięgają po substancje uzależniające z ciekawości (56,38%) oraz aby zaimponować znajomym (45,64%).
- 5) Zgodnie z założeniami strategii alternatyw , gdy uczniowie będą mieli alternatywne możliwości spędzania czasu wolnego, rzadziej będą sięgać po używki. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, iż badania pokazują, że dzieci i młodzież zaangażowane w działania sportowe, rzadziej sięgają po używki. Zaleca się, aby zwiększyć działania informacyjne,

aby każdy mieszkaniec miał świadomość, jakie działania, projekty oraz zajęcia realizuje i proponuje gmina.

- 6) Opracowanie działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach z uwzględnieniem istotnej roli telewizji i Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, na co wskazuje fakt, iż blisko połowa ankietowanych uczniów czerpie wiedzę właśnie z tego źródła informacji (natomiast od rodziny wiedzę czerpie jedynie 22,82% uczniów). Dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
- 7) Zintensyfikować działania ukierunkowane na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie wśród dzieci i młodzieży przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych. Zgodnie z założeniami strategii edukacyjnej, u uczniów należy wzmocnić umiejętności psychologiczne oraz społeczne, ponieważ sama wiedza nie chroni ich przed podejmowaniem zachowań ryzykownych.
- 8) Zwiększenie świadomości rodziców lub opiekunów w zakresie konsekwencji spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Dane zaprezentowane w niniejszej diagnozie wskazują, iż 71,43% rodziców, wie że ich dzieci piją alkohol, a 30,00% z nich ogóle nie zareagowało na tę informację.
- 9) Ze względu na fakt, iż rodzice często nie reagują na informację o sięganiu przez dzieci po substancje uzależniające, zaleca się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców. Zajęcia te powinny być nakierunkowane na wczesne diagnozowanie niepokojących sygnałów, w tym wytyczne do obserwowania i rozmów diagnozujących problem alkoholowy, a także w praktyczny sposób zapoznanie rodziców z alkotestami i testami antynarkotykowymi. Dodatkowo zaleca się zwrócenie uwagi rodziców na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich. Powinny wskazać rzetelne źródła wsparcia i informacji w zasięgu ręki oraz uniwersalne i skuteczne zasady współpracy ze szkołą.
- 10) Wiedzę na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych uczniowie czerpią również od nauczycieli (wskazało na nich 24,16% uczniów). Z tego względu istotne jest, aby nauczyciele potrafili właściwie przekazywać tę wiedzę uczniom. Zaleca się szkolenia z najważniejszych umiejętności wychowawczych dla nauczycieli. Tematyka zajęć powinna być nakierunkowana na obszar konfliktów międzypokoleniowych i komunikację, a także budowanie autorytetu opiekuna lub sposobu na jego odzyskanie. Istotne jest także, aby podczas szkoleń zwrócić uwagę nauczycieli na problem przyzwolenia społecznego na zakup alkoholu przez nieletnich.

- 11) Zwiększenie liczby kontroli punktów sprzedaży alkoholu przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Wynika to z faktu, iż uczniowie oceniają, że zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe, co tyczy się również pozostałych substancji takich jak narkotyki, dopalacze oraz papierosy. Młodzież zdobywa alkohol za pośrednictwem starszych kolegów, którzy dokonują za nich zakupu napojów alkoholowych, kupują go sobie samodzielnie lub proszą o pomoc obcych ludzi znajdujących się w pobliżu sklepu. Nacisk powinien być również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów, ponieważ jak wykazały informacje uzyskane od sprzedawców, nie jest to normą - 8 sprzedawców na dwudziestu robi to za każdym razem, gdy nie ma pewności, czy klient jest osobą pełnoletnią.
- 12) Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zna bardzo dobrze jedynie jeden sprzedawca. Z tego względu zaleca się szkolenie dla sprzedawców, podczas których zostanie omówiona ustawa i zostaną zinterpretowane przepisy m. in.:
- Art. 14-16 (kiedy i w jakich sytuacjach nie wolno podawać / sprzedawać alkoholu)
 - Art. 18 (w jakich okolicznościach i z jakich powodów może zostać cofnięte zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych)
 - Art. 43-45 (omówienie konsekwencji prawnych wynikających z łamania obowiązków wynikających z korzystania z zezwoleń).
- 13) Nie wszyscy ankietowani sprzedawcy brali udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu (8 osób przyznało, że nigdy nie brało udziału w takim szkoleniu). Zaleca się przeprowadzenie szkoleń dla sprzedawców w punktach sprzedaży alkoholu, dzięki czemu osoba prowadząca szkolenie będzie mogła dostosować przekazywane treści do specyfiki danego miejsca oraz wskazać rozwiązania problemów, z którymi zmagają się dany sprzedawca. Szkolenia w punktach sprzedaży okazują się bardziej skuteczne niż szkolenia stacjonarne.
3. Ze względu na występowanie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, rekomenduje się:
- 1) Policja powinna prowadzić szeroko zakrojone akcje prewencyjne związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu. Badanie dorosłych mieszkańców wykazało, że mieszkańcy byli świadkami prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu (34,00% osób było świadkiem takiej sytuacji), a dodatkowo 17,07% ankietowanych

mieszkańców przynajmniej raz prowadziła pojazd będąc pod wpływem alkoholu (1,22% osób robi to często, a 2,44% ankietowanych było zatrzymanych za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu). Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej.

- 2) Częstsze monitorowanie przez policję miejsc publicznych na terenie gminy, ze szczególnym wyczuleniem na obecność osób nietrzeźwych i niepełnoletnich spożywających alkohol.
 - 3) Ze względu na występowanie problemu prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu zaleca się zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców w celu uświadomienia konsekwencji związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe, plakatowe oraz gry miejskie, konkursy.
4. Ze względu na fakt, iż uczniowie sięgają po papierosy rekomenduje się:
- 1) Trzech sprzedawców przyznało, że sprzedawał papierosy osobom nieletnim. Jednak należy zauważyć, iż sprzedawcy często nie przyznają się do czynów, które są niezgodne z prawem. Rekomenduje się opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia odpowiedzialności sprzedawców i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży papierosów osobom niepełnoletnim.
 - 2) Podkreślanie aspektów ekonomicznych związanych z paleniem papierosów. W walce z problemem nikotynowym na terenie gminy oprócz szkodliwości dla zdrowia, powinien zostać również użyty argument, iż kupowanie papierosów wiąże się z poważnym nadszarpnięciem domowego budżetu.
 - 3) Przeprowadzenie kampanii społecznej mającej na celu zwiększenie świadomości rodziców oraz uczniów dotyczącej szkodliwości nikotyny. Podobnie jak w przypadku sięgania uczniów po alkohol, również w przypadku nikotyny, 18,18% rodziców wie, że ich dzieci palą papierosy, choć nie zawsze reagują na tę informację.
 - 4) Kontynuowanie i zintensyfikowanie działań edukacyjnych w oparciu o strategię informacyjną, mającą na celu uświadomienie uczniom szkodliwości palenia papierosów. 10,74% ankietowanych uczniów przyznało, że ich rówieśnicy sięgają po papierosy.
 - 5) 48,99% uczniów nie czerpie wiedzy na temat substancji psychoaktywnych. Z tego względu zaleca się zorganizowanie zajęć profilaktycznych w celu uświadomienia i uzupełnienia wiedzy jak narkotyki i dopalacze negatywnie wpływają na organizm człowieka - dla dzieci i młodzieży szkolnej.

- 6) Warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej - aby dać dobry start w dorosłe życie, wolne od używek, potrzebne jest nakierowanie młodej osoby, aby w świadomy sposób ominęła niebezpieczeństwa, które proponuje jej codzienność. Jak wynika z odpowiedzi uczniów, często sięgają oni po używki w grupie rówieśniczej, poddając się jej presji. Punktem wyjścia do osiągnięcia tego celu powinno być uświadomienie do czego może doprowadzić stosowanie legalnych substancji psychoaktywnych, które torują drogę dopalaczom i narkotykom. Jak konstruktywnie radzić sobie z codziennymi problemami i wpływem otoczenia, jak odmawiać, gdzie szukać rzetelnej wiedzy i pomocy ? - odpowiedź na te pytania powinny dać właśnie te zajęcia.
 - 7) Podejmowanie działań skierowanych wobec rodziców i nauczycieli, w celu wzmacniania ich autorytetu wychowawczego. Ważnym jest, by stali się oni wiarygodnym źródłem informacji i kształtowali prawidłowe postawy podopiecznych. Jest to szczególnie istotne ze względu na fakt, iż znaczny odsetek ankietowanych wskazał na szkołę, jako miejsce, z którego czerpie wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy.
 - 8) Promowanie zdrowego stylu życia jako przeciwdziałanie oraz zapobieganie problemom, związanym z sięganiem po narkotyki przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe. Dzięki tego typu działaniom, uczniowie oraz dorośli poznają alternatywne modele życia, które pomogą im zerwać z utrwalonym przez nich wzorem postępowania.
 - 9) Edukacja publiczna, poruszająca kwestię konsekwencji prawnych, zdrowotnych i społecznych używania narkotyków.
5. W celu zmniejszenia się skali problemu przemocowego, zaleca się:
- 1) 9,40% uczniów uważa, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami. Z tego względu rekomenduje się zorganizowanie zajęć dydaktycznych dotyczących kwestii przemocy w szkole. Dalsza realizacja i intensyfikacja działań, których celem jest zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu.
 - 2) 12,08% ankietowanych uczniów doświadczyło kiedykolwiek przemocy. Wśród tych uczniów, 38,89% doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły. Dlatego zaleca się warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie do nauki szkolnej.
 - 3) Pikniki rodzinne/ gry miejskie – tego typu działania profilaktyczne mają na celu wzmocnienie więzi rodzinnych. Piknik, czy też gra terenowa to dobra okazja, aby rodzina mogła spędzić wspólnie czas, a przy okazji uczestniczyć w zajęciach profilaktycznych.
 - 4) Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla mieszkańców gminy, dotyczącej problemu występowania zjawiska przemocy, do której dochodzi w domu. Ma ona celu nie tylko

zwiększenie wiedzy na temat przemocy, ale także uświadomienie mieszkańcom, że mają obowiązek reagować oraz powiadomić odpowiednie służby, w przypadku gdy dowiadują się o sytuacji występowania przemocy domowej w ich otoczeniu.

6. W odniesieniu do problemu biedy i ubóstwa, starzenia się społeczeństwa oraz sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie zaleca się:
 - 1) Rekomenduje się stworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
 - 2) Stworzenie form pomocy dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności.
 - 3) Włożenie wysiłku ze strony szkoły, w celu identyfikacji problemów finansowych w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).
 - 4) Identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i pomoc im obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz wsparcie dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.
 - 5) Organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe powinny mieć możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.
 - 6) Informowanie na temat realizowanych przez gminy działań mających na celu aktywizację zawodową i wyrównywanie szans na rynku pracy, powinny być rozpowszechniane wśród mieszkańców za pomocą broszur, ulotek i plakatów w miejscach publicznych, lokalnych mediach, prasie i Internecie.
 - 7) Poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.
 - 8) Rekomenduje się zwiększenie materialnej pomocy dla osób starszych.
 - 9) Upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.

- 10) Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne.
 - 11) Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.
7. Celem niwelowania zagrożeń wpływających na występowania problemów społecznych w Gminie Fałków, dodatkowo zaleca się wprowadzenie następujących działań:
- 1) Kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią.
 - 2) Informowanie mieszkańców o różnorodnych zajęciach realizowanych na terenie gminy, umożliwiających pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców.

6. POZYCJA STRATEGICZNA GMINY FAŁKÓW

6.1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawione są wyniki prac uczestników zespołu ds. planowania strategicznego, będących współautorami strategii opartej o diagnozę SWOT.

ANALIZA SWOT

EDUKACJA PUBLICZNA			
MOCNE STRONY	OCENA	SŁABE STRONY	OCENA
Funkcjonujące 2 świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży.	6	Utrudniony dostęp młodzieży oraz dzieci w mniejszych miejscowościach do zajęć rekreacyjnych, kulturowych i sportowych.	3
2 szkoły podstawowe w Czermnie i Fałkowie.	6	Brak zainteresowania większości rodziców współpracą z wychowawcą oraz szkołą.	3
Infrastruktura techniczna (hala sportowa, orliki, siłownia, place zabaw).	6	Brak monitoringu.	1
Funkcjonowanie w okresie wakacyjnym świetlic dla dzieci.	5	Niska motywacja uczniów do nauki.	3
Baza przedszkolna.	5		
Dobrze wyposażone sale edukacyjne w najnowszy sprzęt multimedialny.	5		
Zaangażowanie nauczycieli w rozwój szkoły.	5		
Wysoki poziom nauczania.	5		
Dodatkowe zajęcia edukacyjne oraz wyrównawcze i rewalidacyjne.	4		
Wyspecjalizowana kadra wychowawcza.	6		
Działający Gminny Ludowy Klub Sportowy.	5		

Funkcjonujące Muzeum etnograficzno-historyczne w gminie Fałków.	5		
2 biblioteki.	5		
SZANSE	OCENA	ZAGROŻENIA	OCENA
Powstanie nowych instytucji działających na rzecz niwelowania problemów społecznych – świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży.	4	Niż demograficzny.	3
Możliwość wykorzystywania środków unijnych.	4	Migracja osób mieszkających na wsi aglomeracji miejskich.	3
Promocja szkoły poprzez osiągnięcie uczniów.	4	Małe zainteresowanie społeczności lokalnej problemami szkoły.	3
		Zwiększająca się liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	3

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII			
MOCNE STRONY	OCENA	SŁABE STRONY	OCENA
Wzrastająca świadomość społeczna dotycząca problemu alkoholizmu.	4	Wzrost alkoholizmu głównie wśród młodzieży.	3
Działający Gminny Zespół ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Fałkowie.	4	Niechęć ujawniania problemów przez ludzi.	2
Opracowany Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	4	Brak bazy leczenia odwykowego i placówek resocjalizacyjnych na terenie gminy i w pobliżu.	2
Nakłady finansowe na działania zapobiegawcze w zakresie uzależnień.	4	Negatywne wpływy kulturowe.	3
		Brak skutecznych programów profilaktycznych skierowanych do grup zagrożonych uzależnieniem.	3

		Utrudniony dostęp do placówek terapii uzależnień.	3
SZANSE	OCENA	ZAGROŻENIA	
Akcje informacyjne i profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży w szkołach.	4	Niska skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych.	2
Utworzenie punktu konsultacyjnego.	4	Niska świadomość i wrażliwość społeczeństwa na problemy społeczne.	3

POMOC SPOŁECZNA,			
MOCNE STRONY	OCENA	SŁABE STRONY	OCENA
Kadra instytucji: wieloletnie doświadczenie pracowników, znajomość zagrożeń i potrzeb środowiska, zaangażowanie i samodzielność w wykonywaniu zadań.	6	Brak na terenie gminy Fałków instytucji z obszaru polityki społecznej np. PCPR, Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna.	1
Odpowiednia liczba osób pracujących na rzecz rozwiązywania problemów związanych z obszarem pomocy społecznej i świadczących pracę w terenie.	6	Brak organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Fałków na rzecz np. osób niepełnosprawnych, starszych oraz dzieci i młodzieży.	1
Dobra współpraca z instytucjami (PCPR, szkoły, Policja, PUP itp.).	5	Brak placówek wsparcia dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych.	1
Brak barier architektonicznych w instytucjach publicznych.	5	Brak mieszkań chronionych i socjalnych.	1
	5		3

Pomoc osobom starszym z terenu gminy w formie usług opiekuńczych.	5	Ograniczone środki finansowe na szkolenia dla pracowników.	3
3 -letni Gminny Program Wspierania Rodziny.		Wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze w związku z wzrastającą liczbą osób starszych na terenie gminy.	
Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	5	Ograniczone środki finansowe na zasiłki celowe.	3
SZANSE	OCENA	ZAGROŻENIA	OCENA
Wzrost kwoty minimalnego wynagrodzenia.	4	Zbyt mały metraż zajmowanych pokoi przez OPS.	3
Umiejętne korzystanie z doświadczeń innych instytucji pomocowych z terenu całego kraju, korzystanie ze sprawdzonych działań prowadzonych na terenie innych gmin, wymiana doświadczeń.	5	Brak archiwum.	1
		Wypalenie zawodowe.	3
Stale podnoszenie kwalifikacji przez kadrę OPS.	5	Brak wolontariatu.	1
		Migracja młodych i wykształconych.	3
Pozyskiwanie środków finansowych z EFS.	4	Dziedziczenie ubóstwa oraz patologii dysfunkcji.	2

6.2. Prospektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności Gminy Fałków określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie:

POMOC SPOŁECZNA /POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM, OSOBOM STARSZYM/, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

- Rozwijanie usług z zakresu profilaktyki ochrony zdrowia oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wsparcie realizacji usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.
- Inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowaniu opieki nad osobą wymagającą takiej opieki.
- Zapewnienie wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- Stworzenie warunków dla osób starszych np. domy seniora, umożliwiających im uczestnictwo w życiu społecznym.
- Prowadzenie kampanii informacyjno- edukacyjnej na temat problemu przemocy w rodzinie i sposobów jej przeciwdziałania.
- Podniesienie świadomości mieszkańców gminy na problemy społeczne.
- Zwiększenie oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych oraz starszych.
- Kampania edukacyjno- informatyczna na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Powołanie asystentów niepełnosprawnych dla dzieci i młodzieży.
- Tworzenie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Utworzenie spółdzielni socjalnych.
- Utworzenie klubu seniora.

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- Zapewnienie wsparcia oraz pomocy psychologiczno- pedagogicznej, prawnej rodzinie w odbudowie relacji.

- Wczesna interwencja pracowników socjalnych w przypadku obecności dziecka w rodzinie z problemem uzależnienia.
- Prowadzenie kampanii informacyjno- edukacyjnej wobec dzieci i młodzieży dotyczącej problemu uzależnień i skutków zachowań ryzykownych.
- Prowadzenie pracy socjalnej w środowisku osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków.
- Prowadzenie działań prowadzących do zmniejszenia dostępności do miejsc sprzedaży alkoholu i narkotyków.
- Prowadzenie działań edukacyjnych na terenie gminy.
- Umożliwienie osobom uzależnionym dostępu do specjalistów. Zwiększenie dostępu do placówek terapii uzależnień.
- Zwiększenie dostępu do spotkań grupy AA.
- Utworzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin.
- Współpraca z zakładem leczenia odwykowego.
- Realizowanie programów profilaktycznych w szkołach.
- Promowanie wolontariatu.

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- Tworzenie klubów dla osób starszych – aktywizacja społeczności lokalnej.
- Stworzenie miejsc dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Większa integracja społeczności lokalnej.
- Reaktywowanie kół gospodyń wiejskich.
- Organizowanie gminnych turniejów strażackich, sportowych, kulinarnych, rękodzielniczych.
- Zwiększenie zajęć dodatkowych w szkole.
- Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
- Doksztalcanie pracowników.
- Budowa Gminnego Centrum Kultury.
- Organizacja imprez kulturalnych.
- Wspieranie i rozwój wolontariatu.

Z powyższych oczekiwań co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych można sformułować misję dla Gminy Fałków.

Gmina Fałków miejscem wspierającym rodzinę poprzez poprawę jakości życia mieszkańców, przejawiającą się bezpieczeństwem socjalnym, integracją społeczną oraz zaspokajaniem potrzeb grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Misja ta jest kontynuacją ze „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Fałków na lata 2014- 2020”. Jest to hasłowe wyrażenie misji rozwoju społecznego mieszkańców Gminy Fałków.

6.3. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną misją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych zamysłów.

6.3.1. Cele strategiczne

Po uzyskaniu akceptacji społecznej misji Strategii, do której będzie dążyć społeczność lokalna w wyniku wdrażania strategii. **Po przeprowadzeniu diagnozy problemów społecznych oraz diagnozy prospektywnej przystąpiono do ustalenia priorytetów, celów strategicznych.** Uczestnicy prac nad strategią ustalili je w następującym zakresie:

Cele strategiczne określono dla trzech obszarów:

1. Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
2. Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym,
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Uwzględniając wyniki analizy SWOT, analizy potencjałów wypracowano następujące cele strategiczne:

1. dla obszaru „Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej”

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym.

2. dla obszaru „Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym”

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, integrująca mieszkańców, zachęcająca do samorealizacji i wsparcia dla innych.

3. dla obszaru „Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii”

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

Realizacja tych celów odbywać się będzie poprzez realizację celów szczegółowych w poszczególnych latach. Cele szczegółowe i działania realizacyjne przedstawione zostaną w kolejnych rozdziałach.

Źródłem sformułowanych poniżej szczegółowych celów strategicznych oraz działań strategicznych jest wynik ustaleń uczestników prac nad strategią i są skorelowane z wynikami analizy SWOT, badań problemów społecznych, oczekiwań realizacyjnych wyrażonych w ankietach prospektywnych.

6.3.2. Cele szczegółowe i ich realizacja

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

CEL GŁÓWNY

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy. Dostęp do kształcenia ustawicznego, sprzyjanie działaniom kulturotwórczym społeczeństwa.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- nowoczesny system oświaty,
- dostępność bogatej oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej,
- wyrównywanie szans rozwojowych u dzieci i młodzieży i osób starszych,

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Tworzenie klubów dla osób starszych i niepełnosprawnych – miejsca dziennego pobytu.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba miejsc dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych	Gmina Fałków, NGO
2	Inicjatywy edukacyjno- kulturalne sprzyjające integracji społeczności lokalnej.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba inicjatyw społeczno- kulturalnych	Gmina Fałków, NGO
3	Wspieranie reaktywacji kół gospodyń wiejskich.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba aktywnych kół gospodyń wiejskich	Gmina Fałków, NGO
4	Organizowanie gminnych turniejów strażackich, sportowych, kulinarnych, rękodzielniczych.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba imprez	Gmina Fałków, NGO, oddolne inicjatywy
5	Zajęcia dodatkowe w szkołach, bibliotece.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba zajęć dodatkowych	Gmina Fałków, NGO, oddolne inicjatywy

6	Szkolenia dla kadry – szczególnie urzędy, placówki edukacyjne	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Gmina Fałków, NGO, oddolne inicjatywy
7	Utworzenie Gminnego Centrum Kultury	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Utworzenie Gminnego Centrum Kultury	Gmina Fałków, NGO, oddolne inicjatywy
8	Wspieranie i rozwój wolontariatu.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba inicjatyw promujących wolontariat	Gmina Fałków, NGO, oddolne inicjatywy

**POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE, POMOC OSOBOM
NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM**

CEL GŁÓWNY

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, integrująca mieszkańców, zachęcająca do samorealizacji i wsparcia dla innych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej,
- wspieranie rozwoju kwalifikacji osobowych klientów pomocy społecznej,
- rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- promocja samorealizacji, przedsiębiorczości, wolontariatu, grupa wsparcia.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Rozwijanie usług z zakresu profilaktyki ochrony zdrowia oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba usług z zakresu profilaktyki i świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
2	Wsparcie realizacji usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba usług	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
3	Zapewnienie wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Liczba usług	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

4	Stworzenie warunków dla osób starszych np. domy seniora, kluby seniora, umożliwiających im uczestnictwo w życiu społecznym.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Utworzenie klubu/ domu seniora	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
5	Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej m.in. na temat problemu przemocy w rodzinie i sposobów jej przeciwdziałania.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Utworzenie klubu/ domu seniora	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
6	Powołanie asystentów niepełnosprawnych, w tym dla dzieci i młodzieży.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Utworzenie klubu/ domu seniora	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
7	Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych np. przez tworzenie spółdzielni socjalnych.	2021 – 2026	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Utworzenie klubu/ domu seniora	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

CEL GŁÓWNY

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- profesjonalna pomoc terapeutyczno – rehabilitacyjna,
- racjonalna i efektywna profilaktyka problemowa,
- skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom,
- promocja zdrowego stylu życia.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \\ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Zapewnienie wsparcia oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prawnej.	2021 – 2026	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych świadczeń	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
2	Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej wobec dzieci i młodzieży dotyczącej problemu uzależnień i skutków zachowań ryzykownych.	2021 – 2026	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba zrealizowanych kampanii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
3	Prowadzenie działań prowadzących do zmniejszenia dostępności do miejsc sprzedaży alkoholu i narkotyków.	2021 – 2026	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba przeprowadzonych działań	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
4	Umożliwienie osobom uzależnionym dostępu do specjalistów. Zwiększenie dostępu do placówek terapii uzależnień.	2021 – 2026	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba świadczeń udzielonych osobom w zakresie uzależnień	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy

5	Zwiększenie dostępu do spotkań grupy AA.	2021 – 2026	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba spotkań grupy AA	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
6	Utworzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin.	2021 – 2026	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba punktów konsultacyjnych dot. uzależnień	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
7	Współpraca z zakładem leczenia odwykowego.	2021 – 2026	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba wspólnych inicjatyw	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy
8	Realizowanie programów profilaktycznych w szkołach.	2021 – 2026	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Liczba programów profilaktycznych w szkołach	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, NGO, oddolne inicjatywy

7. SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

W celu sprecyzowania zarządzania realizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należało odpowiedzieć na następujące pytania:

- a) kto będzie odpowiedzialny za koordynację procesu wdrażania dokumentu?
- b) jak często i jakimi sposobami będzie odbywać się ocena jego realizacji?
- c) w jaki sposób i w jakim trybie będzie dokonywana korekta/aktualizacja strategii?

Opracowując niniejsze „wytyczne” kierowano się założeniem, że proces tworzenia oraz wysiłek wdrażania strategii muszą być oparte na tej samej podstawie – partycypacji społecznej. A zatem, w naturalny sposób zaangażowanie oraz nabyte doświadczenie członków zespołu zadaniowego oraz osób uczestniczących w warsztatach planowania strategicznego powinny zostać wykorzystane na etapie wdrażania strategii.

Podmioty zarządzające realizacją strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Wójt Gminy – wykonuje uchwały Rady Gminy przy pomocy Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych (JST); odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Gminy – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) doradcy – środowisko odpowiedzialne za doradztwo oraz opiniowanie, stanowiące zarazem forum wymiany doświadczeń i pomysłów na rozwój społeczny gminy.

Instrumenty realizacji Strategii

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na

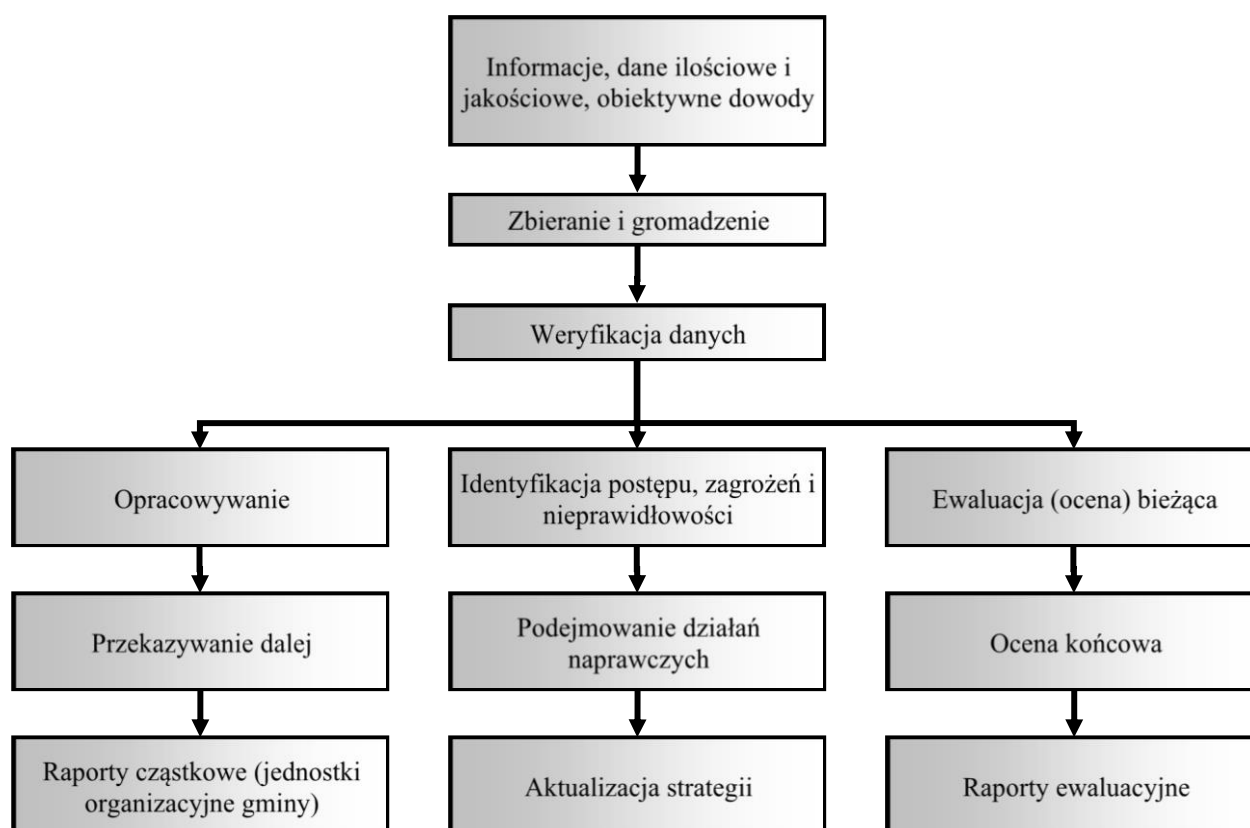
dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważną będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

Monitoring i ocena wdrażania strategii

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii przedstawia poniższy schemat.

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty roczne realizacji zadań opracowywane przez Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii. Raporty będą sporządzane **do końca lutego roku** następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy, w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raporty co dwa lata będą pełniły zarazem funkcję raportów ewaluacyjnych.

Raporty przewodniczący Zespołu przekazuje Wójtowi Gminy, który następnie przedstawia Radzie Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Wójt wspólnie z Zespołem ds. Wdrażania i Monitorowania podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne Gminy.

Aktualizacja strategii

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się **co 3 lata**. Każdorazowo będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym

(np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.

8. ZESTAWIENIE TABEL, WYKRESÓW, MAP

Tabela 1. Liczba bezrobotnych na terenie gminy Fałków w grudniu 2019 r. i sierpniu 2020 r. .	15
Tabela 2. Liczba i rodzaj świadczeń pieniężnych na terenie gminy Fałków. Stan na 2019 r.	23
Tabela 3. Klasyfikacja powodów udzielania świadczeń w 2019 r.	24
Wykres 1. Liczba mieszkań na terenie gminy Fałków w latach 2010- 2019.	11
Wykres 2. Ludność gminy Fałków w latach 1995- 2019 r.	12
Wykres 3. Struktura ludności gminy Fałków według ekonomicznych grup wieku w latach 2000-2019.	12
Wykres 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Fałków w latach 2000- 2019.	13
Wykres 5. Liczba przedsiębiorstw na terenie gminy Fałków w 2019 r. według sekcji PKD	14
Wykres 6. Liczba dzieci w placówkach przedszkolnych w latach 2010- 2018 na terenie gminy Fałków.	15
Wykres 7. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Fałków w latach 2010-2018.	16
Wykres 8. Jak często spożywa Pan/i alkohol?	25
Wykres 9. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?	26
Wykres 10. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?	27
Wykres 11. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?	28
Wykres 12. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?	28
Wykres 13. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?	29
Wykres 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała? Możliwość wielokrotnego wyboru.	29
Wykres 15. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?	30
Wykres 16. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?	31
Wykres 17. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?	31
Wykres 18. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?	32
Mapa 1. Położenie gminy Fałków i powiatu koneckiego na tle województwa świętokrzyskiego	9
Mapa 2. Położenie gminy Fałków.	10

Uzasadnienie

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, zgodnie z którym „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracy z różnymi instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną w gminie, które działają w obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.